

Стенографски дневник

НА

83. заседание

Сряда, 24 юли 1946 г.

(Открито в 16 ч. 20 м.)

Председателстващ подпредседателят Петър Попзлатев, Секретари: Тодор Тихолов и Любен Георгиев.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Стр.
Отпуски	915	Говорили: Игнат Илиев 920
Законопроекти	915	Кръстан Раковски 921
По дневния ред:		6. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Мини-стерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 300.000.000 лв. (Първо и второ четене) 921, 922
Изложение от председателя на Народното събрание по неговата мисия в Париж във връзка със сключването на мирния договор с България	915	Говорили: Тодор Тихолов 921
Проекторешение за одобряване 16. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 юни 1946 г. с протокол № 74, относно износа за Полша от Министерството на външните работи и на изповеданията на 17.500 кг. папироси. (Приемане)	918	Катя Николова 922
Законопроекти: 1. За изменение и допълнение на закона за стопанска рационализация. (Първо четене)	918	7. За изменение и допълнение на закона за детската и младежката книжнина. (Първо четене) 922
2. За изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г. (Първо четене)	919	Говорили: Мара Кинкел 923
Говорил Марин Йозев	919	Цеко Мустакерски 924
3. За отсрочване и разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка от държавни съкровищни бонусе, издадени за изплащане на държавни доставки с падежи през 1946 г. (Първо четене)	919	8. За превръщане на частното средно музикално училище в гр. Пловдив в държавно. (Първо и второ четене) 925, 926
4. За изменение на закона за пенсиониране на доброволците от сръбско-българската война 1885 г. (Първо четене)	920	Говорил Михаил Константинов 925
5. За изменение на закона за пенсията и възнагражденията на поборниците и опълченците. (Първо четене)	920	9. За изменение и допълнение на членове 13 и 34 от закона за извънбрачните деца и осиновяването. (Първо четене) 926
		Говорили: Йордан Чобанов 926
		Спиро Трингов 927
		10. За изменение на чл. 10 от закона за българското речно плаване. (Първо четене) 927
		11. За изменение на чл. 16 от закона за Българското речно плаване. (Първо и второ четене) 928
		12. За определяне таксите, събирани от водоползвателите. (Първо четене) 928
		Дневен ред за следващото заседание 929

Председателстващ Петър Попзлатев: (Звъни) Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Чичовски, Влас Власовски, Вълко Червенков, д-р Вара Златарева, д-р Георги Атанасов, Димитър Икономов, Димитър Панайотов, Динко Тодоров, Екатерина Аврамова, Желю Желев, Здравко Митовски, Иван Димитров, Иван Бешев, Йордан Панайотов, Кръстю Недков, Лалю Ганчев, Мария Тотева, Мата Тюркеджиева, Никола Раздоганов, Нинко Вияшки, Пело Пеловски, д-р Петър п. Савов, Рада Ноева, Славен Куцаров, Слави Пушкарков, Стефан Стефанов, Стефан Караостов, Стефана Маркова, Стою Нелчев, Стоянка Анчева и Христо Стефанов)

Председателството е разрешило отпусък на следните народни представители: на г-н Израел Майер — 10 дни и на г-жа Цола Драгойчева — 9 дни.

Подани са заявления за разрешаване на извънреден отпусък, който трябва да се гласува от Народното събрание, следните г-да народни представители:

Димитър Икономов — 4 дни. Моля г-да народните представители, които приемат тази молба, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Динко Тодоров — 4 дни, по домашни причини. Моля г-да народните представители, които приемат тази молба, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Иван Георгиев Геновски — 16 дни, по служебни причини. Моля г-да народните представители, които приемат тази молба, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Иван Арнаудов — 1 ден. Моля г-да народните представители, които приемат тази молба, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Стоянка Анчева — 9 дни, по болест. Моля г-да народните представители, които приемат тази молба, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпили са следните законопроекти:

От министър-председателя — законопроект за допитване до народа за премахване на монархията и провъзгласяване на народна република и за сключване на Велико народно събрание. (Бурни и продължителни ръкопляскания. Всички стават прави)

От министъра на вътрешните работи — законопроект за реда, по който ще се произведе допитването до народа и избирането на народните представители за Великото народно събрание. (Продължителни ръкопляскания)

От министъра на вътрешните работи — законопроект за наемане на недвижими имоти, реквизиирани за държавни нужди.

Първите два законопроекта са раздадени на г-да народните представители и ще бъдат поставени на дневен ред утре.

Ако има някои народни представители, които са определени да говорят по законопроектите, които са поставени в дневния дневен ред, а не са се записали, моля да заповядат, да се запишат.

(В залата влизат народният представител Георги Димитров и председателят на Народното събрание Васил Коларов, посрещнати от всички народни представители, бюрото на Народното събрание, министрите и публиката със ставане на крака и много продължителни ръкопляскания)

Минаваме към първа точка от дневния ред:

Изложение от председателя на Народното събрание по неговата мисия в Париж във връзка със сключването на мирния договор с България.

Има думата г-н Васил Коларов.

Васил Коларов (к): (От трибуната. Посрещнат с бурни ръкопляскания, ставане на крака и възгласи „Ура!“ и „Браво!“)

Г-да народни представители! След първото посещение на някои столици от страна на нашата парламентарна делегация — за което аз направих преди няколко месеци обстоен доклад пред вас — аз бихох наточен с нова държавна мисия в Париж, за резултатите от която веднага след моето завръщане аз дадох най-подробен отчет пред парламентарната комисия по Министерството на външните дела в присъствието на г-на министър-председателя и на другите г-да министри.

Колкото се отнася до нашата обществено, временно аз се задоволях да направя едно публично изявление за нашия печат, което биде поместено във всички вестници. Сега, когато във Вашингтон и Лондон биде дадена от официални места гласност на разговорите, които аз съм държавен секретар на Северноамерикан-

ските съединени щати мистър Бърнс и с министъра на външните дела на Англия мистър Бевин, аз смятам за свой дълг да дам отчет за своята мисия като председател на Народното събрание пред вас, народните представители, и чрез вас — пред целия български народ.

Характерно е смущението, което предизвикаха в известни наши кръгове моите срещи с ръководителите на външната политика на великите държави, когато самият факт, че подобни срещи се състояха, при сегашното международно положение на България, в предвечерието на мирната конференция, е един успех за нашата държава и може да извика само радост във всеки български патриот. (Ръкоплескания)

И наистина, целият български народ се възрадва. Но реакцията у нас, която се смущава от единствената мисъл, че може да настъпи известно подобрене в отношенията на нова България с Англия и Америка, побърза да пусне в ход интригите, за да се попречи на един евентуален успех на омазването за нея правителството на Отечествения фронт, па макар това да бъде в ущърб на България.

Йордан Пекарев (з): Позор!

Васил Коларов (к): Понеже не бях направил никакъв публичен доклад за моята мисия, за претекст послужих моето изявление за печата, в което аз констатирах известно изменение на общественото мнение на Запад в полза на България, а също така констатирах добрата воля в ръководителите на великите държави да се дойде до разбирателство с нашата държава.

Аз не можех да не отбележа при това пакостната роля на хулителите и клеветите, които известни опозиционни кръгове разпространяват по адрес на правителството в чужбина. Това е впрочем убеждението и на всички наши политически дейци, които бяха заедно с мен в Париж.

Какво в моето изявление за печата можеше да даде повод за повдигнатия шум? Аз изложих подробно в парламентарната комисия и пред правителството съображенията и доказателствата, които оправдават моите изводи; също така аз посочих какво е нужно да се предприеме още от наша страна, за да се усилят благоприятните за България процеси и за да се ускори и облекчи нормализирането на нашите отношения с Англия и Америка. И аз бързам да прибавя, че ние дойдохме до пълно единодушие по всички въпроси.

Че ние имаме важни успехи в демократическите среди на Запад, това, за щастие, не може да бъде сериозно оспорено и от най-непримиримия противник на новия ред на нещата у нас.

Още в Копенхаген нашата парламентарна делегация успя да разсея много от нежелостите, циркулиращи на Запад относно България, и да спечели известни симпатии за българския народ. На пленума на Междупарламентарния юнион лидерът на английската делегация мистър Девис атакува остро лъжепарламентарните по същество — както той ги нарече — авторитарни режими, каквито съществували в някои страни. За да разсея всяко съмнение, аз изложих подробно, при повишен интерес, какво е управлението в нова България, и за наше общо удоволствие, след моята реч, мистър Девис се приближи до моята скамейка и каза, че в своята критика той не е имал пред вид България. (Ръкоплескания и възгласи „Браво!“)

Българският жестоко хулен и клеветен от нашата опозиция Парламент намери признаци от най-правосерни парламентарни дейтели във всички страни. Ние още в Копенхаген установихме дружествени отношения с английските парламентарни дейци, които оттогава насам още повече укрепнаха.

Излишно е да се спирам върху статията на английския лейбъристски депутат Джон Мак, написана след неговото посещение в България, в която той честно излага отличните си впечатления от нашата страна и фактически обосновава мисълта, че е целесъобразно за Англия да измени отношението си към нова България. Тая статия е известна вам. Още по-важно е, че нуждата от режими на английската чисто негативна политика към България се изтъква и от тъй наречения „Юнион за демократически контрол“ при Лейбъристката партия. В недавнашната публикация на тоя юнион, озаглавена „България от освобождението насам (септември 1944 — май 1946 г.)“, ние за пръв път имаме работа с едно безпристрастно изложение на положението у нас, такова каквото е то, и с една трезва оценка на политиката и творчеството на правителството на Отечествения фронт. „Юнионът за демократически контрол“ при Лейбъристката партия не се колебае да изтъкне, че е нужна преценка на фактите досежно България.

„Недавнашната министерска криза в България“ — четем ние в споменатата брошура — „и отказът на британското и американското правителства да признаят днешното българско правителство“ показват, че е нужно да се разгледа същността на разногласието, което съществува днес между бившите съюзници; толкова повече днес, пред вид на предстоящата дискусия върху бъдещето на бившите сателити. За да се избегнат бъдещи конфликти между тримата големи в тая част на света и за да се създаде една нормална база за отношенията между България и сателитите демокрации, нужно е ново изучаване на проблемата. За едно ново изучаване необходимо е знанието на фактите. Следващите бележки са предназначени да дадат едно късо резюме на вътрешните и международни събития, които доведоха до днешното положение в България.“

В цели 20 страници докладът излага достиженията на нова България при правителството на Отечествения фронт и на края дохожда до следните заключения:

„Българският народ чувствава, че върху вътрешните различия има чуждо влияние, и неуреденото международно положение на страната, което се дължи на тези различия, пречи на възстановите-

ната работа, отклонява енергията на политическите водачи от работата им по възстановяването към горчиви партийни борби, пречи на България да възстанови нормални политически и търговски връзки с Запада, поставя я в деликатно положение при преговорите за мир и забавя влизането ѝ в Организацията на обединените народи.

Тези вътрешни различия и фактът, че България не е била призната от никое друго правителство, освен това на Съветска Русия, има също така неблагоприятни отражения върху търговските отношения. Вярно е, че по традиционни, географски и сега по политически причини България е естествено в сферата на съветското търговско влияние, но при все това има едно желание от страна на производителите и износители да търгуват с Запада... Обаче във Великобритания е все още в сила законът за търгуване с неприетели и липсата на редовни дипломатически отношения между двете страни създава много мъчнотии и забавяния.

Преустройството и модернизацията на българското стопанство изискват приятелската помощ на по-напредналите индустриални страни. Чувствава се нужда от политическо спокойствие в тази част на Европа и от икономически планове, изработени с участието на Съветския съюз, Съединените щати и Великобритания, които ще помогнат за възстановяването на Централна и Източна Европа...

Едновременно, много е необходимо, щото британското лейбъристко движение, трейдunionите и кооперативното движение да влязат в тесен контакт с българските политически движения не само по обикновените дипломатически канали, където докладите неизменно отразяват една враждебност към новия режим, но чрез по-чести посещения на българи в Англия и на англичани в България. По този случай посещенията на лейбъристкия депутат г-н Джон Мак в България сложи едно начало, и неговото посрещане е свидетелство за искреното желание на България да установи приятелски връзки с Запада... (Ръкоплескания)

Това е за Англия.

Ако се попитаме, какво е отношението към България в другите европейски страни, то тук ние ще констатираме един още по-благоприятен похват в оценката на събитията и положението у нас. Нашата теза по условията на мира там среща още по-голямо разбиране и се ползува с определени симпатии в широките демократически среди.

В Франция се появиха множество статии, симпатични за България, и не са малцина авторитетните общественици, които не се стесняват да педират открито в полза на България. Нова България има многобройни приятели и защитници във всички обществени кръгове и във всички политически партии там.

Такива тя има в другите западни страни, где то най-много е проникнал ядът, разпространяван от клеветниците на Отечествения фронт. Даже в Швейцария, где то се провежда една организирана противобългарска кампания от страна на приютилата се там шайка от фашистки престъпници, осъдени от Народния съд или отбягнали от него, съюзени с агентите на нашата „опозиция“, даже в швейцарския печат вече се появяват трезви статии в полза на България, каквато е например уводната статия на влиятелния вестник „Ла Сюес“ от 30 юни т. г.

Атмосферата в Париж по отношение на България днес е съществено различна от оная, която съществуваше след първата световна война, когато там се дискутираха условията на договора за мир.

Вярно е, че както в първата война, така и в тази война, официална България, в лицето на ония, които държаха съдбините ѝ в своите ръце, беше съюзница на хитлеристка Германия. Вярно е, че по този начин в известна степен тя помагаше на хитлеристка Германия, че ареше на обединените нации, които се бореа срещу хитлеристката реакция. Но каква огромна разлика има между онова, което беше преди 20 години, и това, което е днес! Днес представителите на свободолубивите демократически народи гледат на нашия народ като на един народ, който е принесъл в дългогодишната борба страшни жертви за тържеството на онова дело, в името на което сега ще се сключва мир на мирната конференция в Париж. Тая борба беше съпроводена с не по-малко от 100.000 жертви, които народът даде за победата на свободата над фашистката диктатура. В течение на тая борба, като никой друг народ, българският народ изпрати три въоръжени въстания, от които две бяха подавени в кръв, но третото беше победоносно.

Колко са народите на числото на обединените нации, които могат да ни посочат на една такава упорита, издържлива борба срещу общия враг?

Вярно е, че цар Борис и неговата фашистка клика присъединиха България към Централните сили. Обаче вярно е също така, че благодарение на ненавистта на българския народ към фашистката диктатура и специално към хитлеристка Германия българското правителство не се реши да даде нашата армия изцяло в ръцете на Хитлер, за да я използва той на който и да било фронт срещу обединените нации. Кой друг народ от числото на бившите сателити на Германия може да се похвали, че е съумял в известна степен да попречи на плановете на Хитлер, като задържи армията си непокорна в своите ръце? Ние имаме само един грях — че не успяхме да попречим на използването на нашата армия като окупационна войска в Югославия и Гърция. Това е единственият наш грях. Ние признаваме тая наша слабост и за нея ние носим отговорност. Но и затуй пък, като никой друг народ, ние се погрижихме, щото ония, които извършиха това тежко престъпление по отношение на Югославия и на Гърция, по отношение и на всички обединени народи, да получат заслуженото възмездие от Народния съд. (Ръкоплескания)

Българският народ, като никой друг народ, през време на войната не даде нито един доброволец на антисъветския фронт или на фронта срещу Англия и Америка. А има редица народи, представи-

телите на които днес ще заседават на мирната конференция в качеството си на съдии, които позволиха на хитлеристките окупатори да завероуват значителни доброволчески отреди, бригади и цели дивизии из техните среди, които бидоха изпратени на антисъветския фронт.

Нещо повече, българският народ не само не даде армията му да бъде пратена срещу Съветския съюз или срещу Англия и Америка, но през време на войната той организира едно силно съпротивително движение, той изгради едно мощно партизанско движение (Ръкоплескания), което в тила на германската войска внасяше разложение, издигаше препятствия, ограничаваше свободата на нейните операции. Нашето партизанско движение не достигна такива размери, както това в Югославия — да не говорим за Съветския съюз, за Украйна, за Белорусия и т. н. — но във всеки случай при най-тежки условия нашите гори и планини бяха напълнени със самоотвержени партизани, които в тила на немците и при наличието на цялата българска армия вдигнаха знамето на бунта срещу немската окупация и фашистката диктатура. (Ръкоплескания)

Но репавашо значение за решително подобрене на положението на българския народ пред лицето на обединените свобододобивни и демократически нации имаше събарянето у нас на 9 септември на фашистката диктатура чрез всенародното въстание и активното участие на България с цялата нейна армия във войната срещу хитлеристка Германия.

Когато днес ние заставаме лице с лице срещу свобододобивните и обединените народи, ние не можем да подценяем предателството, което извършиха по отношение на българския народ разните поражени, разните гетовци, които след 9 септември се опитаха да задържат българската войска да не участва във войната срещу хитлеристка Германия, които подклаждаха бунтове в нашата армия, за да не може тя наред с армията на Съветския съюз, наред с народоосвободителната войска на Югославия да допринесе своя дял в делото на поражението на хитлеристка Германия и по такъв начин да изравни напълно нашето положение с положението на всички свобододобивни и демократически народи.

За всеки безпристрастен наблюдател на нашия политически и обществен живот в течение на последните 20—25 години днес е съвършено ясно, че българският народ винаги е бил на страната на свобододобивните народи, че той е бил техен съюзник, бил е в първите редове на борбата срещу фашистката диктатура и реакция. Със своето участие във войната срещу хитлеристка Германия, която му коштува за 8 месеца 32.000 кървави жертви и едно страшно напрежение на стопанските сили на изтощената страна, българският народ стана фактически съюзяващ народ, стана фактически съюзник на обединените и свобододобивни народи в голямата борба срещу хитлеристка Германия. (Бурни и продължителни ръкоплескания)

Когато ние излизаме пред представителите на демократическа Европа, нашата теза е, че ние сме техни съюзници, техни верни съратници, че като народ ние никога не сме изменили на делото на свободата, че не сме се спирали пред никакви жертви, за да възтържествуваме това дело и следователно ние имаме право да се явим пред мирната конференция не като обвиняеми, не като подсъдими, а като народ, който е изпълнил своя дълг по отношение на своята родина, като народ, който според силите си е участвувал в разгромяването на общия враг, като народ, който има право да получи един действително справедлив, почтен и достоен мир. (Продължителни ръкоплескания)

Със своята борба българският народ спечели окончателно и напълно симпатиите на великия руски народ, на Съветския съюз. (Бурни ръкоплескания) В лицето на Съветския съюз днес ние имаме най-честния и могъщ наш приятел и защитник, който от начало и докрай защитава върховните интереси на нашия народ и няма да позволи да бъде оцетена България, да бъде накарено националното достоинство на българския народ. (Бурни и продължителни ръкоплескания и гласове: „Браво!“ и „Да живее!“)

Но симпатиите към България растат и всред другите свобододобивни народи.

Изводът, който се налага от всички тия факти, е един: в общ интерес е да се ревизира отношението към българското правителство. И тенденция към таква ревизия и воля за това се забелязва на дело в меродавните чужди среди.

Моите доста подробни и открити разговори с г-да Бърнс и Бевин бяха от полза за взаимно изясняване гледищата на нашите правителства по ония въпроси, по които досега не е постигнато разбирателство. По моето убеждение те ще помогнат да се намери общ език, за да се дойде до нормализиране на отношенията между нашите държави. Г-да Бърнс и Бевин също изказаха удовлетворението си от нашите разговори. Аз констатирах в тях добра воля за премахване на съществуващите спънки и ги уверих, че добра воля съществува и в българското правителство.

Аз не скрия пред правителството и парламентарната комисия съществуващите мъчнотии. Аз не ще ги скрия и пред вас, и пред българския народ. Но в същото време аз изказвам убеждението си, че има път за отстраняване на тия мъчнотии и че подобряването на нашите отношения с великите държави ще се отрази благоприятно върху нашето международно положение в сегашния момент.

Въпросите, които аз повдигнах пред г-да Бърнс и Бевин, бяха два: условията на договора за мир с България и отношението на Съединените американски щати и на Великобритания към България и българското правителство.

Мистер Бърнс каза, че народът на Съединените американски щати е питаел винаги най-топли чувства към българския народ и в сегашното си отношение към България той не се ръководи от чувство на мст. Нашият народ, каза той, не търси никакви облаги от България и иска само да бъде третиран на равни начала с другите народи. Мистер Бърнс отбеляза онова, което аз казах за нашите дружески отношения към Съветския съюз, и прибави, че

благодарение на това и дружеските отношения между Америка и България могат да почиват на взаимни интереси, тъй като и Америка се отнася с дълбоко чувство на дружба към Съветския съюз, което тя го доказва със своята материална помощ.

По повод на моето изложение, че със своето участие във войната срещу Германия с всичката си армия, с което България е цената на тежки човешки и материални жертви помогна за освобождаването на Балканите, в това число и на Гърция, от германско иго, тя се е издължила за реалните щети, нанесени от българските окупационни войски в Гърция и Югославия, и че не е справедливо да се дият от нея още репарации, мистер Бърнс каза, че Съединените американски щати не искат никакви репарации и че във всеки случай България не ще бъде обложена с едно голямо репарационно бреме. (Бурни ръкоплескания)

По същия въпрос мистер Бевин каза, че от България не се искат репарации в полза на Гърция, а само реституции. (Ръкоплескания) И той упрекна българското правителство, че то е върнало на Гърция само малочислени вещи. Аз, разбира се, му казах, че българското правителство се задължава да издиря и върне всички задигнати от Гърция вещи, които още биха се оказали на българска територия.

Данните, които аз приведах на мистер Бърнс за българското съпротивително движение в тила на немските войски, че България е водила на дело само една война — войната срещу Германия — и че следователно би било несправедливо и оскърбително за българския народ да му се налагат отъгн ограничения на неговата армия, която той сам съкрати и в бъдеще още ще съкрати, направиха известно впечатление на мистер Бърнс, и той на два пъти ми заяви, че ще има пред вид казаното от мене относно контрола и ограничението на българската армия и че той добре разбира чувствата на българския народ по този въпрос. Но той напомни, че в бъдеще силността на българския народ, както и на другите балкански народи, ще зависи не от размера на тяхната войска, а от армиите на великите сили под егидата на обединените народи.

Аз, разбира се, показах пред мистер Бърнс и пред мистер Бевин империалистически и анексионистически характер на гръцкото искане за „стратегическа граница“ откъм България и обосновах справедливостта на нашето искане за връщане на Западна Тракия. (Продължителни ръкоплескания от всички страни) Аз едновременно прибавих, че спънка за полюбовното разбиране между двете страни — България и Гърция — се явява изключително гръцкото реакционно шовинистическо правителство. Българският народ се е отнасял винаги с уважение и симпатии към гръцкия народ за неговата героическа съпротива срещу италианската агресия и хитлеристките агресори. Българският народ, който разреши полюбовно с нова Югославия всичките свои спорови въпроси, българският народ, който разреши така също своите дългогодишни спорове с нова Румъния, с дълбоко убеден, че той би разрешил полюбовно и всичките спорове с едно истинско народно демократическо правителство на Гърция, без каквато и да бъде мясото отъгн. Мистер Бърнс не се спря върху този въпрос — въпроса за Западна Тракия — но аз имам основание да считам, че в американските меродавни среди сериозно се обсъжда въпросът за даване на България изход на Егейско море. (Ръкоплескания от всички страни)

Мистер Бевин, напротив, каза, че засега е взето само едно решение: да се предостави на България правото да изложи своето искане пред конференцията на мира. Когато изслуша аргументите на едната и другата страна — каза мистер Бевин — той ще реши кога да поддържа. Той прибави още, че имало разговор да се даде на България излаз на Егейско море, че той бил много загрижен и желал да се разреши този въпрос веднаж завинаги и да се установи на Балканите траен мир. (Ръкоплескания)

Ето какво аз чух от отговорните ръководители на външната политика на Съединените американски щати и на Великобритания по условията на бъдещия мирен договор с България.

Становището на нашето правителство после разговорите с г-да Бърнс и Бевин аз оточних в едно изложение, отправено към четиримата министри на външните дела, придружено с документи, подкрепящи тезата на България.

По втория въпрос, по въпроса за отношенията между нашите държави — България, Англия и Америка — и тяхното подобрене, аз не скрия от парламентарната комисия и от правителството, но ще скрия и от вас, г-да народни представители, и от народа, че аз чух тежки думи по адрес на България. Както мистер Бърнс, така и мистер Бевин ми казаха, че главната причина за съществуващите отношения между нас бил режимът в България, който не давал граждански права на много от българските граждани, потъпквайки свободата на печата, преследвал политическите противници за техния политически убеждения. Мистер Бърнс каза, че неговият нарочен пратеник Етридж му докладвал, че изборите за Народното събрание не били свободни, когато Ялтенската декларация предвиждала свободни избори.

Колкото се отнася до изборите на 18 ноември, аз, разбира се, се позовах на свидетелствата на чуждите кореспонденти, в това число и на американските кореспонденти, които в онова време са намирали в България и наблюдаваха за хода на изборите.

Колкото се отнася до режима в България, установен след 9 септември, аз изтъквах могъщото народно движение за изграждане на демократически ред и законност в страната, за провеждането на една широка демократическа програма на стопански и социални реформи, когато опозиционните групи у нас не са успели даже да изработят някаква положителна програма.

Страната ни се характеризира — казах аз — с пълен подеи народът в огромното си мнозинство стои зад Отечества фронт и правителството.

Колкото се отнася до арестите и процесите, аз разясних, че противниците не се преследват за техните политически убеждения, а за техните престъпни дела. Гемето се преследва за неговото пораженоство, за това, че когато върховният интерес на България диктува да се прати нашата армия срещу Хитлерова Германия, той и неговите хора водеха във войската разложителна пропаганда и подстрекаваха към бунт. Пастухов се съди не за неговите политически убеждения, а за това, че той се е противопоставял на демократизирането на нашата армия, която в миналото е била инструмент на царски клики и превраталчии, че той внесе разкол в нея, като подстрекава срещу ония офицери, които внесоха нов дух във войската и осигуриха нейната победа на фронта. Преследват се също така ония, които явно или прикрито подстрекаваха селяните, у които имаше хранителни запаси, да не ги дават на държавата и по този начин спъваха усилията на Отечествения фронт и правителството да спасят народа от глад и добитъка от измиране.

Беше, разбира се, безцелно да полемизирам по тези въпроси с ръководителите на Америка и Великобритания, които имаха свои пътища за информация. Аз с дълбоко присърбие само си отбелязах факта, че тази информация не е чужда и на клеветническата кампания, която известни политически кръгове у нас водят, както в страната, така и в странство. За размера и характера на този клеветническа кампания ние можем да съдим от един документ, изпратен от България и напечатан в белгийския социалдемократически в. „Льо Пьоппл“.

За мене беше важно да изясня пътищата за преодоляване на пречките, за намиране общ език за нормализиране на нашите отношения. Един такъв път беше предвиден в решението на Московската конференция, но той не даде резултат вследствие неприемливите условия, които предложиха опозиционните водачи.

Аз казах на мистър Бърнс, че нашето правителство е решило в течение на идните два-три месеца да произведе избори за Велико народно събрание и че на опозиционните групи ще бъде предоставена пълна свобода да участват в тия избори. Във връзка с това мистър Бърнс направи следната декларация: Ако на опозиционните партии им се даде възможност свободно да участвуват в изборите за Велико народно събрание и те, както вие предполагате, претърпят поражение при едно свободно волеизявление на българския народ, то не е наша работа да се бъркаме във вашите дела и ние ще приветствуваме и признаем свободно избраното правителство на България. (Продължителни ръкоплескания)

За да се разчисти пътят за нормализиране на отношенията ни с Великобритания, аз възобнових пред мистър Бевин поканата, която нашата парламентарна делегация отпрати в Копенхаген към английските парламентарци, да изпратят делегация от депутати, която да изучи на място положението в България. Мистър Бевин се отнесе благожелателно към тая покана и каза, че той ще посъветва от своя страна английската парламентарна група — която, разбира се, няма официален характер — да приеме нашата покана, което може да даде добри резултати.

Едновременно с това, излагайки пред мистър Бевин, че България искрено желае да бъдат възобновени търговските връзки с Англия, аз предложих, што английското правителство да изпрати търговска делегация в София, и бях зарадван да чуя, че мистър Бевин се отнася благожелателно към това предложение и ще го проучи. (Ръкоплескания) Той прибави още, че сега Англия възстановява своето промишлено производство и ще бъде в състояние да ни снабдява с известни промишлени стоки, и той се надява, че и България ще помогне, по силите си, на Англия.

Мистър Бевин засегна също Московското решение, което, благодарение на различното тълкуване, което му е било дадено от Съединените американски щати и Англия, от една страна и от Съветския съюз и от нашето правителство, от друга, не е могло да бъде изпълнено. Сега — каза той — когато вие сте решили да правите избори за Велико народно събрание през идните месеци, то искането на опозицията за разтуряне на сегашното Народно събрание пада само по себе си. Не би ли могло да се възобновят преговорите с опозицията? — попита той. — Но известно е, че на опозицията беше дадено уверение от г-н Кимон Георгиев, че избори ще бъдат произведени през септември. Въпреки това опозицията настоя на безумното си предложение за незабавно разтуряне на Народното събрание. Нека сега господа опозиционерите чуят и критиката на мистър Бевин за тяхната политическа мъдрост през м. март. Мистър Бевин попита още, наистина ли ние ще правим избори през септември и наистина ли те ще бъдат свободни?

Претенцияйки практическите възможности за премахване на мъчнотите, аз съм склонен да считам, че както мистър Бърнс, така и мистър Бевин ще намерят едно удовлетворение на тяхната загриженост за вътрешното положение на България, ако в най-скоро време, колкото това е възможно, ние пристъпим към произвеждане на свободни избори за Велико народно събрание, което отговора и на програмата и политиката на Отечествения фронт и на правителството. Разбира се, че законно съществуващите опозиционни партии също ще имат свободата наравно с партните на Отечествения фронт да участвуват в изборите.

Внесените законопроекти за допитване до народа на 8 септември и за избиране на Велико народно събрание на 27 октомври, както и за ред, по който ще бъдат произведени те, са доказателство, че нашето правителство, поддържано еднородно от Парламента, върви действително по пътя на демокрацията и че то искрено се стреми да премахне мъчнотите, които пречат за нормализиране и укрепване на международното положение на България. (Всички министри, членовете на бюрата на Комитета и народните представители стават прави и продължително и бурно ръкоплескат.)

Председателстващ Петър Попзлатев: (Звъни) Давам пет минути отдих.

(След отдиха)

Председателстващ Петър Попзлатев: (Звъни) Заседанието продължава.

Постъпило е предложение, подписано от петте парламентарни групи, в смисъл:

Народното представителство, като изслуша изложението на председателя на Народното събрание г-н Васил Коларов, изказва единодушно своето одобрение на стореното от него в защита интересите на България и българския народ пред световното обществено мнение в Париж, и особено пред четирмата министри на външните работи на великите сили г-да Молотов, Бърнс, Бевин и Бидо. (Ръкоплескания)

Моля г-да народните представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Единодушно Събранието приема. (Ръкоплескания)

Минаваме към точка втора от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобряване 16. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 юни 1946 г., протокол № 74, относно износа за Полша от Министерството на външните работи и на изповеданията на 17.500 кг. от предназначения за местна консумация трето качество папириси.

Моля г-на секретаря да прочете проекторешението.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за одобряване 16. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 юни 1946 г. с протокол № 74, относно износа за Полша от Министерството на външните работи и на изповеданията на 17.500 кг. папириси

Г-да народни представители! За нуждите на нашата дипломатическа мисия във Варшава е необходимо да бъде закупена една сграда.

За целта българската държава е влязла в преговори за покупка сградата на г. Джибевулски в гр. Варшава, за 35.000.000 злоти. За да се добие тази сума, можем да изнесем за Полша 17.500 кг. цигари III качество без бандерол и други тежести по 2.000 злоти единия килограм, които Полският монопол е съгласен да закупи.

Като имате пред вид, че сделката е изгодна и че нуждата от сградата е голяма, чест имам, г-да народни представители, да ви помоля да гласувате в текущата сесия настоящото проекторешение.

Гр. София, 16 юли 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобряване 16. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 юни 1946 г., протокол № 74, относно износа за Полша от Министерството на външните работи и на изповеданията на 17.500 кг. от предназначения за местна консумация трето качество папириси

Одобрено се 16. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 юни 1946 г., протокол № 74, което гласи:

„Разрешава се на Министерството на външните работи и изповеданията да закупи 17.500 кг. от предназначения за местна консумация трето качество папириси, които да изнесе в Полша и срещу равностойността им закупи сграда за българската легация във Варшава.

Същите цигари се освобождават от бандеролно празо, общински налог, мурурие, фонд „Градушка“, гербов налог, износно мито и всякакви такси и берии.

Износът на цигарите да стане без спазване на предвидените формалности по който и да било закон.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат проекторешението за одобряване 16. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 юни 1946 г., протокол № 74, относно износа за Полша от Министерството на външните работи и на изповеданията на 17.500 кг. от предназначения за местна консумация трето качество папириси, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на следната точка, трета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за стопанска рационализация.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за стопанска рационализация

Г-да народни представители! Съгласно чл. 11 от закона за Института за стопанска рационализация, всички имоти и приходи на института са освободени от всякакви държавни, общински и други данъци, берии, мита, такси и др. От същите се освобождават и всички дарения и завещания, които се правят в полза на института.

С писмо № 199—1066, от 16 април 1946 г., Върховният стопанска камара моли да се направи по законодателен ред едно допъл-

нение към казания чл. II в смисъл, щото внасяните от чужбина за нуждите на института пособия, уреди, машини, мебели, съответна литература и др. да се освобождават и от вносно мито и други данъци и такси по който и да е било закон.

Като се има пред вид, че институтът за стопанска рационализация е осъществено учреждение със самостоятелна юридическа личност и своите финансови средства черпи от държавния бюджет, Институтът за обществено осигуряване, от Дирекцията на труда, както и от стопанските камари, и за да може ефективно да изпълнява своето общоползено предназначение, искането на института за освобождаването на същия от данъци, такси и берии при вноса на стоки за негови нужди се явява основателно и оправдателно.

Като ви излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако одобрите, да приемете в текущата сесия на Народното събрание представения ви за целта законопроект
Гр. София, юни 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона за стопанска рационализация

Параграф единствен. Към чл. II се прибавя следната нова алинея: „Внасянето от чужбина за нуждите на Института за стопанска рационализация пособия, уреди, машини, мебели, съответна литература и др. се освобождават от вносно мито и други данъци и такси, берии и герб по който и да било закон, включително и от таксата 5% за засилване митническите приходи, при условие, че същите не се произвеждат в страната, което се удостоверява от Министерството на индустрията и занаятите. За внасяната литература последното условие не се изисква.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона за стопанска рационализация, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на следната точка, четвърта, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г.

Г-да народни представители! Поради огромната работа, свързана с привеждане в известност на вноските, извършени от подпичниците по 5% държавен заем от 1943 г. и изчисляване лихвите, и от друга страна поради настъпните политически събития, облигациите по заема не можяха да се издадат и редовното изплащане по погашението и лихвите по тях не можеше да започне на определената от законът дата — 1 октомври 1945 г. Ето защо налага се да се отсрочи поне с 2 години изплащането на заема, като със същото време се удължи срокът на заема. При това положение вноските по заема ще носят проста лихва до 1 октомври 1946 г., а изплащането на първото погашение и на лихвата по облигациите ще бъде извършено на 1 октомври 1947 г. От друга страна, за да се избегне изплащането на лихвата върху вноските до 1 октомври 1946 г. в брой, която в много случаи ще бъде под 1.000 лв., ще е по-целесъобразно тая лихва да се прибави към направените вноски и се увеличи с нея участието в заема в капитал, като сумите по-малки от 1.000 лв. останат в полза на съкровището, тъй като най-малките облигации по заема, предвидени в закона, са по 1.000 лв.

Освен това, за да се спести трудът за написването върху повече от 2.000.000 къса облигации имената на участниците в заема и тяхната проверка, както и да се избегне откриването на кръгло 800.000 партии, на колкото възлиза броят на участниците, и за да може да се спести поддържането на един многоброен персонал за тая служба, налага се облигациите по заема да не бъдат поименни, както предлага сегашният закон, а да бъдат на приносител. Това изменение влече и отменяване на постановлението на алинея трета от чл. 3 на сегашния закон, според което за всяко прехвърляне на облигациите трябва да се иска разрешение от министъра на финансите или упълномощеното от него лице.

С цел да се спести хартия по отпечатването на облигациите за една сума кръгло 4½ милиарда лв., на каквато сума възлиза доброволното участие в заема, както и да се избегне манипулацията по изплащане на купоните, извършване на тиражите и изплащане на погашението по тия облигации, с една нова алинея към чл. 3 от закона се постановява, щото за поменатите учреждения и фондове, главно на Българската земеделска и кооперативна банка, на Банка „Български кредит“, на Чинovníческото застрахователно дружество и на фондовете „Пенси за изслужено време“ и „Земеделски пенсии“, да не се издават облигации, а изплащането на лихвите и погашението да става по сметки, открити при Българската народна банка, въз основа на специални погасителни планове.

Като излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложенния тук законопроект.
Гр. София, юни 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г.

§ 1. Датите, посочени в чл. 2, алинея първа, от закона за 5% държавен заем 1943 г. се изменят, както следва: датата „1 октомври 1944 г.“ става „1 октомври 1946 г.“, датата „1 септември

1945 г.“ става „1 септември 1947 г.“ и датата „1 октомври 1945 г.“ става „1 октомври 1947 г.“

Втората алинея на същия член се изменя така: „Лихвата на сумите, внесени до 1 октомври 1946 г., е проста и с нея ще се увеличат участието на вносителите в заема като капитал. Внесените суми заедно с лихвата, които са по-малки от 1.000 лв., няма да се вземат под внимание и остават в полза на държавата.“

§ 2. Думите в чл. 3, алинея първа, „Поименни облигации или пожелание поименни удостоверения, заместващи облигациите“, се заменят с думите „облигации на приносител.“

Третата алинея на същия член се заличава.

В четвъртата алинея на същия член думите „без ограничение“ се заличават.

След четвъртата алинея, която става трета, се прибавя нова алинея четвърта, която гласи:

„Срещу участието в заема на Българската земеделска и кооперативна банка, Банка „Български кредит“, Чинovníческото кооперативно застрахователно дружество, фонда „Пенси за изслужено време“ и фонда „Земеделски пенсии“ облигации не ще се издават, а лихвата и погашението ще се плащат по сметки, открити при Българската народна банка за всеки от тези кредитори, въз основа на особени погасителни планове, без да стават тиражи. Българската народна банка ще открие сметки въз основа на писма от Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове, удостоверяващи дълга на държавата и особения план, по който ще става изплащането на капитала и лихвата.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Марин Йовев.

Марин Йовев (с): (От трибуната) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Внесенният законопроект за изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г. е една необходимост, тъй като спямо този заем, тъй наречен Божилов заем, съществува в обществото голямо недоверие. С настоящия законопроект се цели да се измени законът, та да се създаде всред обществото доверие към този заем.

След прокарването на закона за този заем станаха известни събития, главно бомбардировките, много картотеки и разни книжа бяха изгорени и се погречи да бъдат раздадени навреме облигациите и да започне навременното изплащане на погашенията и лихвите. Затова трябва да се продължи срокът за изплащане на погашенията и лихвите до една дата, докато то ще може да бъде поставено всичко в ред, като същевременно записалите суми по този заем няма да губят лихви. Този срок се продължава с две години — вместо 1 октомври 1945 г. става 1 октомври 1947 г. С това продължаване на срока ще може да се тури, както казах, ред в заема, като вноските по заема ще носят проста лихва до 1 октомври 1946 г. При това вносителите по този заем няма да губят лихви за направените вноски, тъй като лихвата ще се прибави към тях, значи, с нея ще се увеличи капиталът. От 1 октомври 1947 г. вече ще започне редовното изплащане на погашенията и лихвите по облигациите. Това е една причина, която налага да стане това изменение на закона.

Друга причина, която налага да се направи това изменение на закона, е обстоятелството, че облигациите по този заем са поименни, което изисква откриването на 800.000 партии, колкото са участниците в заема. За написване имената върху повече от 2.000.000 облигации трябва един граматен апарат от служещи. Освен това, когато става прехвърлянето на облигациите от едно лице на друго, ще трябва да се иска специално разрешение, което също така трябва да бъде вписано в книгата. По този начин се създава една голяма и излишна процедура, която не съществува при никой заем в никоя страна. Поради това министърът на финансите е намерил за необходимо да измени закона и в това отношение, като облигациите от поименни станат „на приносител“. В такъв случай всеки държател на облигации може да манипулира с тях както намери за необходимо. Така че това са двете съображения за изменението на закона.

Тия две важни изменения в закона са извънредно необходими и затова нашата парламентарна група ще гласува законопроекта. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г., да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка пета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за отсрочване и разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка по държавни съкровищни бонове, издадени за изплащане държавни доставки с падеж през 1946 г.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за отсрочване и разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка от държавни съкровищни бонове, издадени за изплащане на държавни доставки с падежи през 1946 г.

Г-да народни представители! Поради ограничените средства на съкровището и нуждата да се предвидят кредити само за най-необходимите разходи, не се предвидиха в бюджета за 1946 г. кредити за изплащане дължимите през тая година суми на Българската народна банка по съкровищните бонове, издадени за плащане на държавни доставки и по съкровищните бонове, издадени по закона

на разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка по държавни съкровищни бонове, издадени за изплащане на държавни доставки („Държавен вестник“, брой 30, от 7 март 1945 г.).

Поради това налага се сумите по тези съкровищни бонове да се разсрочат за изплащане през последващите 11 години, през който период от време е предвидено да се изплати целият дълг към Българската народна банка по съкровищните бонове за доставки.

От друга страна Българската народна банка е изплатила за сметка на държавата и на Главната дирекция на железниците дължимите й суми съгласно сключените с чуждестранните доставчици в Германия договори, но в последствие се е оказало, че по така предварително изплатените доставки не е последвало напълно или отчасти предаването и приемането на тия доставки. Ето защо налага се да се отсрочи изплащането на задълженията на държавата и на Главната дирекция на железниците към Българската народна банка по тия непокрыти със съответни стокови доставки плащания на Българската народна банка, докато стане известно, след като събитията позволят това, доколко ще може да се изпълни напълно доставките за стокови доставки или да се получат обратно броевите от Българската народна банка авансови суми.

Пред вид гореизложеното, моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате настоящия законопроект.

София, юли 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за отсрочване и разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка по държавни съкровищни бонове, издадени за изплащане на държавни доставки, с падеж през 1946 г.

Чл. 1. Изплащането на дълга към Българската народна банка в капитал и лихви по държавни съкровищни бонове с падежи през 1946 г., издадени за изплащане на разни доставки на министерства и дирекции, с изключение на тия на Главната дирекция на железниците и пристанищата, както и на съкровищни бонове с падеж 1946 г., издадени съгласно закона за разсрочване плащанията на дълга към Българската народна банка по държавните съкровищни бонове с падеж 1945 г. за изплащане на държавните доставки („Държавен вестник“, брой 30 от 1945 г.), се разсрочва в 11 години, като дългът се установи към 1 юни 1946 г. и срещу представяне на боновете с падежи през 1946 г. се издадат и предадат на Българската народна банка нови съкровищни бонове, с по 11 купона всеки, имащи еднакви суми, платими на 1 юни всяка година. Първият купон ще бъде с падеж 1 юни 1947 г.

Чл. 2. Вноските за изплатените от Българската народна банка суми срещу доставки на държавата и Главната дирекция на железниците, които не са изпълнени изцяло или отчасти, се изключват съответно неизпълнената част при изчислението както по чл. 1 от настоящия закон, така и при изплащането на неразсрочените с този закон задължения към Българската народна банка по съответните съкровищни бонове с последващи падежи.

Тяхното изпълнение ще се уреди, след като стане възможно установяването на правата и задълженията на страните по изпълнените договори.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат законопроекта по принцип, на първо четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка шеста от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на закона за пенсиониране на доброволците от сръбско-българската война 1885 г.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение на закона за пенсиониране на доброволците от сръбско-българската война 1885 г.

Г-да народни представители! Доброволците от сръбско-българската война на брой 128 души, които нямат доходи по-големи от 1500 лв. месечно, получават държавна пенсия месечно 1110 лв. заедно с временно увеличаване. Тези пенсии при днешните условия на живота са съвсем недостатъчни за задоволяване на най-необходимите им нужди, за което налага се те да бъдат увеличени поне на 2500 лв. месечно, а страничният им доход, ограничаващ правото им на пенсия, да бъде увеличен на 3.000 лв. месечно.

Като имате това пред вид, моля ви да разгледате изработения за целта законопроект и да го гласувате.

София, юли 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на закона за пенсиониране на доброволците от сръбско-българската война 1885 г.

§ 1. В чл. 1 числата „7200“ и „18.000“ се заменят съответно с числата „30.000“ и „36.000“.

§ 2. Настоящото изменение влиза в сила от 1 октомври 1946 г. От тази дата върху пенсията на доброволците от сръбско-българската война 1885 г. не се плаща временно увеличаване по наредбата за временно увеличаване на пенсията.

Отпуснатите пенсии се увеличават служебно от 1 октомври 1946 г.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат законопроекта на първо четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка седма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на закона за пенсиите и възнагражденията на поборниците и опълченците.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение на закона за пенсиите и възнагражденията на поборниците и опълченците

Г-да народни представители! Поборниците, взели участие в революционните борби за освобождението на България, и опълченците, прославили името си в героическите брани на Шипка, оставили живи 24 души, както и наследниците на такива — 389 души — получават сравнително малки пенсии. За да може тези заслужили за освобождението на България герои да преживят по-спокойно последните дни от живота си, налага се пенсията им да бъдат увеличени.

Като имате пред вид това, моля ви да разгледате изработения за целта законопроект и да го гласувате.

София, юни 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на закона за пенсиите и възнагражденията на поборниците и опълченците

§ 1. В член 10 думите: „от 18.000—30.000 лв. годишно“ се заменят с думите: „72.000—120.000 лв. годишно“.

§ 2. В буква „б“ на чл. 28 думите: „между 9.000—15.000 лв. годишно“ се заменят с думите: „между 36.000—60.000 лв. годишно“.

В буква „в“ на същия член думите: „между 7.200—12.000 лв. годишно“ се заменят с думите: „между 28.800—48.000 лв. годишно“.

В буква „г“ на същия член думите: „между 3.600—6.000 лв. годишно“ се заменят с думите: „между 14.400—24.000 лв. годишно“.

§ 3. Настоящото изменение е в сила от 1 октомври 1946 г. От тази дата върху пенсията на поборниците и опълченците не се плаща временно увеличаване по наредбата за временно увеличаване на пенсията.

Отпуснатите пенсии се увеличават служебно от 1 октомври 1946 г.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Игнат Илиев.

Игнат Илиев (зв): (От трибуната) Г-да народни представители! Народното представителство е сезирано с законопроекта за изменение на закона за пенсиите и възнагражденията на поборниците и опълченците. Бихме доста дълбоко засегнали останалите 24 живи, грохнали и изнеможели старци от бойните дружини на поборниците и опълченците — ония именно родолюбци, които след черното турско робство без особена обука, без някаква особено оръжие изнесоха борба срещу много по-многочислен противник, и то в най-сурови условия, с което се наложило като едва ли не безпримерен във военната история — ако оспорваме или даже описваме техните заслуги.

Рядко са народите, които са давали толкова много жертви за извоюване на свободата си, както нашия народ. Дългото турско робство не унищожи свободолюбивия и демократичен дух на българина. Напротив, той лесно се възпламени и въодушеви от мъстта на Раковски, какво чрез „мъдрост и храброст заедно, двесте качества велики“ ще се извоюва най-сигурно свободен и независим живот. Личният пример, който даде Раковски, като пренебрегна блестящата кариера, която му се очертаваше в турската администрация, и хвана балкана, за да облагороди и осмисли хайдутите и ги направи борци за извоюване на политическата свобода на България, даде дълбоко отражение в тогавашната българска интелигенция. Самата тя се съвзе с хайдутите и създаде бунтовниците.

Идеите на великата френска революция дадоха дълбок отзвук в душите най-много на нашата интелигенция, а тя ги предаде с упорит и много рискован труд в душата на масите. Поети и писатели чрез печата екзалтирано проповядваха новите идеи. Това създаде нов идеал — презрение на материалните блага. Висшо блаженство достига само този българин, който падне в бой за свобода. Загиналият в борбата, безразлично какъв е резултатът от нея, е герой и народен мъченик. Той се възпява от поетите и от народните песни, неговите подвизи се описват от писателите и се разказват устно на народа. И виждаме, че Христо Ботев се моли не на Бога в небесата, който е зарязал в неволи неговите братя и сиромаси, а „на Бога, който е в сърцето и душата му“, в името на който той загива на бойното поле. Виждаме Каравелов пламенно да проповядва, че „свободата не ще екзарх, иска Каравелов“.

Тия идеи бърже се възприеха от българския народ, във и вън от пределите на областите, населени с българи. Това възпламени неспокойната българска душа, и виждаме особено в средата на емигрантите стремеж към организация, униформа и обучение, за да се даде на бунтовниците вид на редовна войска.

Под влиянието на тия идеи българската емиграция бе така подготвена, че в навечерието на освободителната руско-турска война емигрантите пропътуваха без средства, без превозки, изложени на доста лишения и глад, стотици километри, за да стигнат в Килинчев и да постъпят в българското опълчение. Там, в Килинчев, благодарение на тая революционна пропаганда, при ония трудни условия

можаха да се формират опълченски дружини, надхвани с най-възвишен патриотизъм и готови на всякакви жертви, благодарение на това, че най-много са обичали отечеството, а след това семейството си — мисъл на Христо Ботев.

Вътре обаче в страната постепенно закипя стегнатата организационна работа, и въпреки бруталната, жестока и крайно подозрителна турска полиция не можа да се спре образуването на гъста мрежа от революционни комитети, които организираха народа за борба против турците и му вдъхновено проповядваха да се освободи само със свои сили и средства. Плод на тая вътрешна революционна дейност бяха въстанията през 1876 г. — въстания, които предизвикаха руско-турската война. Именно в тая война участваха революционните емигранти в редовете на народното опълчение и епископските им борби при Стара Загора и Шипка предизвикаха почит и възторг не само у българския народ, но и в много военни академии.

Повтарям, бихме тук, в Народното събрание, помрачили паметта на неживите, а доста дълбоко оскърбили останалите само 24 души живи поборници и опълченци, безспорно признати и прославили името си в поменатите героични борби, ако описваме техните заслуги — заслуги, които рядко е пропускано да се подчертават при всяко народно тържество.

Хайдушките песни, хайдушкият живот, търсене Бога не в небесата, а в самия себе си за помощ на техните братя и сиромаси не малко са вдъхновеявали и нашите шумкари, нашите партизани, а Шипка е била тяхна мечта.

Г-н министърът на финансите, макар и малко късно, с предлагания законопроект се притича на помощ напълно заслужено на тия светци, и Народният съюз „Звено“ единодушно ще гласува законопроекта. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев (за): Има думата народният представител г-н Кръстан Раковски.

Кръстан Раковски (к): (От трибуната) Г-да народни представители и г-жи народни представителки! Пред нас е сложен на разглеждане законопроектът на г-на министра на финансите, с който се иска увеличение пенсията на 24-те останали живи опълченци от Шипка и поборници, взели участие в революционните борби за освобождението на България, както и наследниците на същите на брой 389 души.

Нашите опълченци заедно с армията на Русия показаха голям героизъм на Шипка. Там бе циментирана дружбата между двата народа не на думи, а на дела. Българските фашисти, верни слуги на немците, огрибиха нашата страна с десетки милиарди лева, без нашият народ да може да ги прибере, но не направиха нищо за тия именно останали опълченци.

По досегашния закон размерът на техните месечни пенсии е определен съобразно местожителството им и са разделени на четири категории, както следва:

Към първа категория спадат живущите в София, с основна месечна пенсия 2.500 лв., временно увеличение от 2.125 лв., или всичко 4.625 лв. чиста месечна пенсия.

Втора категория опълченци-поборници, които живеят в бившите окръжни градове, на брой 16, с основна месечна пенсия от 2.250 лв., 1.912 лв. временно увеличение, или всичко 4.162 лв.

Трета категория опълченци-поборници, които живеят в останалите градове на страната, с основна месечна пенсия 2.000 лв., временно увеличение 1.700 лв., или всичко 3.700 лв. месечна пенсия.

Четвърта категория опълченци-поборници, които живеят в селата, с основна месечна пенсия 1.750 лв., временно увеличение 1.480 лв., или всичко 3.237 лв.

Техните наследници, на брой 389 души, получават 50% по-малко от пенсията на живите опълченци и поборници и са разделени по същите категории, както следва:

Първа категория получава 2.312 лв. месечна пенсия, втора категория — 2.080 лв., трета категория — 1.850 лв. и четвърта категория — 1.617 лв.

Г-да и г-жи народни представители! Ясно е, че тези месечни пенсии малко не са достатъчни да задоволят нуждите на тези народни борци-герои и техните наследници, които са гордост за нашата родина. Те са на такава възраст, че не могат да разчитат на своя личен труд за издръжка, освен на месечните си пенсии. Ето защо законопроектът на г-на министра на финансите е необходим и необходим, тъй като осигурява последните години на тези поборници и опълченци. Той е ярок израз на правилната политика на Отечествения фронт, който полага грижи за подпомагане народните герои-ветерани, съобразно нуждите и условията на живота в днешния момент.

В законопроекта на г-на министра се предвиждат следните увеличения на техните месечни пенсии по същите категории:

За 24-те души опълченци и поборници, от първа категория, пенсията се увеличават от 4.620 лв. на 10.000 лв. месечно. Разбира се, само за София.

За втора категория, за живущите в 16-те бивши окръжни градове, от 4.162 лв. — на 9.000 лв. месечно.

За трета категория, за живущите в останалите градове, от 3.700 лв. — на 8.000 лв. месечно.

И за четвърта категория, за живущите в селата, от 3.237 лв. — на 7.000 лв. месечно.

За техните наследници, на брой 389 души, е предвидено 50% по-малко от горните месечни пенсии или: първата категория — живущи в София — ще получават 5.000 лв. месечно, втората категория — 4.500 лв. месечно, третата категория — 4.000 лв. месечно и четвъртата категория — 3.500 лв. месечно, като се има предвид, че втората категория пенсионери са предимно жени на опълченци и поборници.

Уважаеми народни представители! Известни са случаите от нашата близка история, когато близките на нашите революционери умираха в мизерия. Такъв е случаят с бащата на Ангел Кънчев, който трябваше да умре на улицата, изоставен от всички и погребан от случайни хора край пътя. Такъв е случаят и със сестрата на Стефан Караджата, която е била принудена да изпадне в положение на паднала жена за изкарване на своята прехрана.

Правителството на Отечествения фронт няма да позволи това и вярно на своята програма, в служба на нашия народ, ще намери необходимите средства, за да осигури последните години на нашите национални герои и на техните последници, донесли ужасите на турското робство.

Парламентарната група на Българската работническа партия (комунисти) по принцип ще гласува законопроекта на г-на министра на финансите, като си запазва правото да внесе съответните изменения в комисията. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение на закона за пенсиите и възнагражденията на поборниците и опълченците, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка осма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за разрешаване извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 300.000.000 лв. Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 300.000.000 лв.

Г-да народни представители! С закон от 13 юни 1946 г. обнародван в „Държавен вестник“, брой 131, т. г., е разрешено да се сключи заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 300.000.000 лв., който ще се използва от Министерството на земеделието и държавните имоти — отдел скотовъдство, за изплащане стойността на отчуждени и закупени земи и сгради във връзка с мероприятията за подобрене на скотовъдството в страната.

За да може да се използва разрешеният заем за горепосочената цел, налага се да се разреши извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти.

Горното като излагам, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате изготвения за целта законопроект.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 300.000.000 лв.

Чл. 1. Разрешава се извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 300.000.000 лв., които да се изразходват съгласно приложената подробна таблица.

Чл. 2. Разходите по този извънреден бюджетен кредит да се покрият от постъпленията от заема, който ще се сключи, съгласно закона за сключване заем в размер на 300.000.000 лв. от Българската земеделска и кооперативна банка, за изплащане на отчуждени и закупени земи и сгради, обнародван в „Държавен вестник“, брой 131, от 13 юни 1946 г.

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА.

За разходите по извънредния бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 година в размер на 300.000.000 лв.

§	Наименование на разходите	Разрешени кредити лева
1.	За изплащане на дължими суми за отчуждени и закупени земи и сгради за нуждите на държавните скотовъдни институти	210.000.000
2.	За изплащане стойността на земите и сградите, които ще бъдат отчуждени и закупени за нуждите на държавните скотовъдни институти	90.000.000

Забележка. Дава се право на министра на финансите да увеличава и намалява кредита в рамките на предвидения общ кредит по отделните параграфи.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител Тодор Тихолов.

Тодор Тихолов (с): (От трибуната) Уважаеми г-да народни представители и представителки! С закон, публикуван в „Държавен вестник“, брой 131, от 13 юни т. г., се разреши на г-на министра на финансите да сключи от Българската земеделска и кооп-

ративна банка заем в размер на 300.000.000 лв., който ще се използва от Министерството на земеделието и държавните имоти, отдел скотовъдство, за изплащане стойността на отчуждени и закупени земи и сгради във връзка с нуждите на този отдел. За да може обаче да се използва разрешеният заем за тази цел, трябва да се разреши извънреден бюджетен кредит на Министерството на земеделието и държавните имоти. Този кредит, съгласно законопроекта, ще се изразходва по приложената към същия законопроект подробна таблица, от която се вижда, че част от сумата 210.000.000 лв. ще отиде за изплащане на дължими суми за отчуждени и закупени земи и сгради за нуждите на държавните скотовъдни институти, а другата част, по-малката, 90.000.000 лв., ще отиде за изплащане на земите и сградите, които тепърва ще бъдат отчуждени за нуждите на същите скотовъдни институти.

Г-да народни представители! Това е в няколко думи целта на днес разглеждания от нас законопроект. Той има, както виждаме, за задача да задоволи една отдавна назряла нужда по Министерството на земеделието и държавните имоти, и законопроектът трябва час по-скоро да стане закон. Заемът е вече разрешен, но за да се използва, Камарата трябва да разреши този бюджетен извънреден кредит, и ние, отечественофронтовските депутати, ще дадем това разрешение без забавяне, без колебание и с чиста съвест, че изпълняваме една макар и малка частичка от големата стопанска програма на нашата народна отечественофронтовска власт.

Нашата отечественофронтовска Камара никога не забравя, че ние сме преди всичко земеделска страна, че земеделският въпрос е крайъгълен камък на нашата стопанска политика и не може да се отрече, че голяма част от законите, които минаха през нашата Камара тази сесия, гонят една и съща цел — как да се увеличи националният ни доход, за да можем по-успешно да се справим с трудностите, които ни донесоха войните и последните събития въобще. Както доходът ни от земята е сравнително малък, така също той не е задоволителен и от нашето скотовъдство.

По сведения у нас на глава имаме национален доход 4.000 лв., в Франция — 8.000 лв., в Унгария — 10.000 лв., в Шатите — 36.000 лв., а в Канада — 50.000 лв. Това е приблизително съотношението и в областта на скотовъдството. По тези причини правителството и Камарата правят всичко възможно да се направи крачка напред и в това направление. С аграрната реформа, трудовете земеделски стопанства, постройката на язовири, нови електрически централи и пр. се цели само едно — да се увеличи благоденствието на нашата страна.

Факт е, че земеделското стопанство у нас не се изменя чувствително, че то си остава дребно, и поведителен дълг се налага на нашата държава да го съживи, за да отговори на новите нужди на живота. И в това отношение се съдействува в две направления: създават се по-големи, по-жизнеспособни стопанства от една страна, а от друга страна се търсят начини да се задоволят и онези дребни съществуващи, които по една или друга причина не могат да се приобщат към тези по-жизнеспособни стопанства.

Днешният законопроект е една малка брънка в същата насока в областта на скотовъдството, което в нашата страна е поставено на съвършено примитивни начала и трябва да се направи известна реорганизация и в неговото устройство, за да догоним и ние щогоде напредналите страни в това отношение. И ние се надяваме, че това ще стане, защото у нас има обективни и субективни условия за това. Сумите по този извънреден бюджетен кредит, който днес гласуваме в размер на 300.000.000 лв., именно това целят — повишаване на скотовъдството в нашата страна.

Правителството на Отечествония фронт отдели значителна част от своето внимание и енергия за своята стопанска програма, и съвършено основателно. Този сектор в управлението на всяка държава е най-чувствителният и най-деликатният. Това го знаят добре противниците на отечественофронтовската власт — реакционери и опозиционери — и всичко правят, за да уязвят властта в тази област, защото тук техните интереси са засегнати най-чувствително. По тази причина те интригуват и съскат по адрес на новата власт. Това е стопанската база на нашата реакция, и нейният вой не трябва да смущава никого. Черноборсаджките, спекулантите и цялата плеада народни вредители в това направление трябва да бъдат поставени на своето място с всичката тежест на властта. Даже в една демократична Франция, в която доскоро се отвърщаха от смъртното наказание, напоследък го въвеждат спрямо черноборсаджките и спекулантите. И нашата власт най-сетне трябва да бъде останена на спокойствие в провеждането на своята стопанска програма.

При пълното съзнание, че новите извънбюджетни 300.000.000 лв., които даваме на разположение на г-на министъра на земеделието, ще отидат за нуждите на нашето стопанство, в областта на скотовъдството, и че ще се използват най-рационално, аз заявявам от името на нашата парламентарна група, социалдемократическата, че ще гласуваме единодушно предложения законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народната представителка г-жа Катя Николова.

Катя Николова (зв): От името на парламентарната група на Народния съюз „Звено“ заявявам, че ние ще гласуваме предложението законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за разрешаване извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 300.000.000 лв., да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Д-р Васил Ханджиев (з): Г-н председателю! Не може ли тези законопроекти, по спешност, да минат и на второ четене? Това са малки законопроекти, но те имат спешен характер.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми г-да народни представители и представителки! Ще бъде много целесъобразно, ако се съгласите, този законопроект да мине, по спешност, и на второ четене. Прави това предложение.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат предложението на г-на министъра на финансите, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете заглавието на законопроекта*)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете чл. 1)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 1, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете чл. 2 и обяснителната таблица)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 2, заедно с обяснителната таблица, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следната точка от дневния ред е:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за Столичната общинска банка.

Поради отсъствие на г-на министъра, минаваме към следната точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на закона за финансовото облекчение и заздравяване на общините.

Поради отсъствие на г-на министъра на вътрешните работи, минаваме към следната точка, единадесета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за детската и младежката книжнина.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за детската и младежката книжнина

Г-да народни представители! Надзорът върху детската и младежката книжнина се упражнява въз основа на закона за детската и младежката книжнина от 1942 г., който е в сила и сега. Настоящата обществено-политическа промяна у нас на 9 септември 1944 г. естествено наложи преоценка и на отношението ни към детската и младежката книжнина, както и организирането на надзора върху нея от страна на държавата. Този надзор трябва да бъде засилен и уреден на по-друга основа. Също така и някои нарушения, наказуеми по закона от 1942 г., сега, при новата обществено-политическа обстановка и демократически разбирания на ОФ България, не само не следва да се наказват, но и не могат да бъдат квалифицирани като нарушения.

С предлагания законопроект се правят съответни изменения и допълнения в закона за детската и младежката книжнина с цел да бъде той подобрен и съобразен с нуждите и изискванията на новото време, да се осигури правилното развитие на този твърде важен дял от литературното ни творчество — книжнината за деца и младежи. Всеки ще се съгласи, че не трябва да се допуска, книжният ни пазар да се наводнява от книги със съмнителна художествено-възпитателна стойност, които троят крежката детска и младежка душа и тласкат незакрепналите още младежи — утрешните граждани на нашата страна, по пътя на порока и престъпността.

Законопроектът определя, с оглед на новите задачи в областта на възпитанието и моралното упазване на нашата младеж, какво трябва да съдържат художествено-периодичните издания, предназначени за деца и младежи, а именно да дават предимно четиво из нашата литература, из живота и дейността на историческите ни личности, из борбите на освобождението, из подвизите на наши войници и борби за свобода на народа, из културната ни история, из културната история на славянските и всички свободолюбиви народи, да дават описания на красиви кътове из Родната ни, отбрано художествено четиво из бита, вярата, обичаите и традициите на нашия народ и на всички славянски народи, както и родното ни творчество.

Само такава една детска и младежка книжнина ще допринесе за изграждане на нов мироглед в нашата младеж, и то още ст детската възраст, и ще подпомогне възпитанието ѝ в прогресивен демократичен дух, ще я приучи да обича и цени родното, българското, но и да се въдъквава от общославянски и общочовешки чувства. По този път на превъзпитание чрез художествената книжнина младежта ни ще стане годна не само да твори благоденствието и културата на своя собствен народ, но и да приобщи силите си към тези на младежта на всички демократични и свобо-

* За текста на законопроекта виж първото четене на стр. 321.

доброволни народи, за да се внесе действително нов дух на доверие и взаимопомощ в международните отношения.

Днес, когато държавата полага грижи за телесното и душевното упаване на нашата младеж и работи за насочването ѝ към правен творчески живот, естествено, налага се надзорът върху пазара на детската и младежката книжнина да бъде засилен и направен по-ефикасен. Държавата е длъжна да влезе в пълните си права на върховен надзорен орган и да бди за здравето морално, политическо и социално възпитание на подрастващите поколения.

Като имате пред вид горното, надявам се, г-да народни представители, да одобрите предложения ви законопроект, като гласувате за него. С това действително ще се открият нови пътища за художествено-естетическо възпитание на младежта и подготвянето ѝ за бъдещото голямо обществено, стопанско и културно строителство в нашата възродена Родина.

Гр. София, 11 май 1946 г.

Министър на народното просвещение: Ст. Костурков

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона за Детската и младежката книжнина

§ 1. Към чл. 1 се прибавя забележка със следния текст:

„Разрешението за печатане на детски книги е независимо от разрешението, което дава Министерството на информацията и изкуствата във връзка с закона за периодичния печат.“

§ 2. В алинея първа на чл. 2 думата „българи“ се заличава, а в алинея втора думите „по закона за защита на държавата, по закона за защита на нацията“ се заменят с думите „по закона за защита на народната власт“.

§ 3. В буква „а“ на чл. 3 след думата „противонародностно“ се прибавя „противонародно“, а в буква „б“ думите „Н. В. Царя“ се заличават.

§ 4. Алинея втора на чл. 4 се изменя така:

„Художествените периодични издания, предназначени за деца и младежи, трябва да съдържат предимно четиво из нашата литература, из живота и дейността на историческите ни личности, из борбите на освобождението, из подвизите на наши войници и борци за свобода на народа, из културната ни история, из културната история на славянските и всички свободолюбиви народи, да дават описание на красиви кътове из Родината ни, отбрано художествено четиво из бита, вярата, обичаите и традициите на нашия народ и на всички славянски народи, както и родното ни творчество.“

§ 5. След чл. 8 се прибавя нов чл. 8а със следния текст:

„Специално за библиотеките, издателите са длъжни, независимо от одобрението и препоръките на библиотеката, които им са дадени от Министерството на народното просвещение, да искат разрешение за печат на всеки нов номер от библиотеката поотделно.

За одобрение и препоръчване на второ и последващо издание рецензиите се правят от едно и също лице.“

§ 6. В чл. 16 думите „чиновниците на отделението за висше образование и народна култура“ се заменят с думите „отделението за културни институти“, а след думите „областните и околийските училищни инспектори“ се прибавя „директорите на институтите за детски учители и на институтите за първоначални и за прогимназични учители“.

§ 7. В чл. 18 думата „полицейски“ се заменя с думата „милиционерски“.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народната представителка г-жа Мара Кинкел.

Мара Кинкел (зв): (От трибуната) Г-да народни представители! Въпросът за детската и юношеската литература винаги е занимал обществената мисъл. Трябва да се признае дори, че обществото е проявило по-голям интерес към темите и разработката на нашите детски писатели, отколкото самото държавно ръководство. Последното често гледаше на детската книжнина някак повърхностно, в смисъл, че нещо много сериозно не може да се иска от нея, освен да забавлява детското въображение. От това съображение ставаше надпреварване в художествената украса на книгите за деца и юноши.

По-късно реакционните тенденции в някои управляващи кръгове изкористиха голямото търсене на детска литература, за да бъдат настройвани младите читатели срещу съседни по граници или пък срещу известни идеологии.

Известно е, че войните внасят преустройство в държавните и обществените схващания — в по-добра и по-радикална посока. Изживеният ужас засилва хуманитарните тенденции. Един голям въпрос се поставя и днес пред човечеството: въпросът за сближение на културните прогресивни народи за съвместна дейност към предотвратяване на бъдеще агресия, които изстребват човешкия живот и връщат цивилизацията назад. Младежта — това е бъдещето. И погледите се обръщат към нея. Налага се държавата да влезе в пълните си права на върховен надзорен орган, за да осигури здрава морална, социална и политическа подготовка на подрастващите поколения.

Ето защо предложеният ни от г-на министъра на народното просвещение законопроект за изменение и допълнение на закона за детската и младежката книжнина е от особено важно значение. Надзорът върху детската и юношеската книжнина е упорително досега у нас въз основа на закона от 1942 г. Забележително е, че именно

в 1942 г. законодателството е внесло съществени корекции в предишните наредби в тази посока — корекции, за съжаление, които нашето време пресича като реакционни. Прочее държавната политика, която Отечественият фронт възприе след 9 септември 1944 г., нелъга, щото този закон да се реформира и преустрои на по-друга основа. Ще се направи ревизия върху законоположенията, според които се предвиждаха като наказуеми по закона от 1942 г. някои нарушения. Според новата обществена и политическа обстановка при Отечествения фронт, много от визираните в досегашния закон нарушения не само не следва да се наказват, но и не могат изобщо да бъдат квалифицирани като наказуеми. Демократичният дух, който е гвоздеят на нашата епоха, налага тези ревизии.

Трябва да отбележим, че преценките върху детската и юношеската книжнина, които даваше през миналия режим Министерството на народното просвещение чрез своите отговорни комисии, се простираха широко върху художествената стойност на рецензираните произведения и твърде малко, често пристрастно и субективно, върху тематиката и нейната тенденция. Напротив, искаха се грубо подчертани моменти в угода на реакционната политика. От тая грубост трябва да спасим младото поколение. Днес ние имаме утвърдени в детската книжнина писатели. Живи и бодри още за творчеството са също мнозина от основателите на детската ни литература.

Надзорът, който предложеният законопроект определя, цели от друга страна да улесни писателя в неговата тематика, да го подпомогне, за да разгърне той своя талант в прогресивна посока, необвързан от пакостни тенденции, било политически, било по морална линия.

Препоръките, които законопроектът прави, са следните: да се дава на българските деца и младежи четиво предимно из нашата литература, която отразява нашия народностен бит и традиции; четиво из живота и делото на исторически личности из многократните ни борби за освобождение; за подвизите на наши герои в борбите за народни свободи; четиво из културната ни история, из историята на нашите славянски братя, из историята на свободолюбивите народи; описания на красиви кътове из родината ни; художествено четиво за бита, поминъка, вярата и традициите на нашия народ и на всички славянски народи.

Известно е на всички ни каква голяма роля е изиграла руската детска литература за оформяването на нашите малки духовни образи. За всички ни са паметни руските приказки „Жили били дед да баба“, чието заглавие и до днес е възприето от нашите детски писатели като „Имало едно време“. Ние и предишните поколения сме сформирали своето въображение предимно под руското художествено влияние. Наистина нашето ново време не се задоволява само с художествената форма.

Наред с руското влияние нашите детски писатели насочват погледа си към нашия национален фолклор. Ние сме запознати и с творчеството на братя Грим, Хофман, чрез преводната детска литература. Настоящият законопроект не откъсва, разбира се, младежта от литературата на демократичните и свободолюбиви народи. Напротив, възпитвайки нашето поколение върху своята народностна същност, той покровителства новия дух на доверие и взаимопомощ в международните отношения.

Към този дух въпреки се стреми цялата свободолюбива прогресивна световна младеж. Тия стремежи се демонстрират в световните младежки конгреси и конференции, свиквани по инициатива именно на младежта.

Младежта от цял свят прави мълчалив упрек за бедите, на които досега ние, строителите на живота, сме излагали човечеството. Да ѝ помогнем да осигури мирно развитие на света!

Каква е задачата на нашата демократична държава днес по отношение на младежта? — Да сформира от вся съзнателни граждани, прогресивни хора с широки разбирания върху живота, ценители и пазители на гражданските си права, свободи и задължения.

По какъв път ще приобщим детето и юношата към тези добродетели? Любовта към родината е най-леко достъпният за възприемане сюжет. По-сложно положение имаме при развоа на социалното чувство и на новите изисквания на живота. Трябва да изхвърлим от детската и юношеската литература догматиката, с която тя изобилствуваше под форма на морална проповед, какво трябва и какво не трябва да се прави. Достатъчно е да си спомним за заключенията в тъй наречените разкази и стихотворения за деца с морално съдържание, като: „Който прави добро, добро намира“, или „доброто дете помага на бедните си другари“, „който обича отечеството си, той е добър гражданин“ и пр. — неубедителни за детското съзнание сентенции.

Днес социалните категории изобщо, усилно подчертавани, нямат повече място в младежката книжнина. Не ще и дума, че приказките за царския син и царската дъщеря, в които царствените герои биваха награждавани с всички възможни качества и добродетели, като красотата, ум, сърце, милосърдие, справедливост и пр., достойни за техния ранг — всичко това е крайно време да слезе от сцената, за да не ни изпревари Хирохито. Защото животът отрича пещеобразностите. Не бива да излагаме младежта на душевни конфликти. Така, царският син никога не взема Мара Пенелюшка заради нейните вродени добродетели, при днешния ред в света, нито Иван глупакът ще се ожени за царската дъщеря и ще наследи царството, защото е роден с късмет. Младежта ние ще научим, че животът не е късмет, а съзнателна борба; че добродетелите се възпитават; че силният дух се калява; че борец-победител излиза правилно оформеният дух, който търси крепко да завладее живота не по кривите улици на престъпността и покровителството, а по пътя на лоялното съревнувание в добродетели, умствени или трудови възможности. Всеки успех, дошел отвън, е преходен

Извънредно интересен е начинът, по който детските и юношеските писатели в Съветския съюз са се справяли с задачите на новото време. В Съветска Русия има днес много и големи детски писатели, като Рилски, Маршак, Корней, Чуковски, Михалков, Барето и др. Техните художествени творби са образци на преодоляване трудностите при прехода към новите тенденции на времето. Те застъпват издълбоко интереса, грижите и тънките трепети на детското същество. Което особено учудва, то е разнообразието на сюжети и на художествена форма, които задоволяват напълно малките, но са интересни и за възрастните.

Миналата година като гостенка на женския конгрес дойде у нас и украинската детска писателка Оксана Иваненко. Поканихме я да изнесе доклад върху украинската и руската детска литература, от който се разкри цялото богатство на художествени творби на Съветска Русия за младежите. Запитахме писателката: какви теми избирате днес в Съветска Русия, как се справяте с детското въображение, на каква основа градите вашите приказки за деца, когато у вас отдавна е ликвидирано с „царските дъщери и снове“, както и с грубата прозрачна наставническа тенденция? Оказва се, че най-голям успех имат в СССР приказките и разказите за деца и юноши, които съдържат социален елемент, елемента на нашето време. Така, възпроизвежданите в художествена форма биографии на велики хора въздействували много добре върху детската душа. Като жив пример за подражание с голям успех се ползували приказките, които имат за предмет детските недъзи: лъжи, леност, завист, бърливост, нечистоплътност и пр. Хуморът в детската литература също играе голяма възпитателна роля, стига да не бъде той хаплив, което обижда младежта. Леката насмешка в художествена форма действувала възпитателно.

Съветската детска литература подхожда умело към равноправното положение на съвременната жена и на майката. Така, стихотворенията на Маршак — „Мама е инженер, мама е лекар, мама е майстор; — мама е навсякъде, мама е всичко, мама всичко може, мама всичко знае.“ — говорят как се справя съветският детски автор с новите политически форми на живота.

На въпроса, как трябва да се пише за децата, Максим Горки отговорил: „Така, че да бъде интересно и за възрастни“. А когато задала въпрос на гениалния артист-режисьор Станиславски: как трябва да се играе за деца? — Както за възрастни, само че малко по-добре, отговорил той. (Ръкоплескания)

Тези отговори на големите руски майстори посочват каква отговорност носи авторът към малките си читатели. Тази отговорност ярко подчертава и предложеният законопроект от г-на министра на народното просвещение.

Парламентарната група на Народния съюз „Звено“ го подкрепя и ще го гласува единодушно. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител Цеко Минев Мустакерски.

Цеко Мустакерски (с): (От трибуната) Г-да народни представители и представителки! За пръв път се явявам на тази трибуна и твърде естествено ще е да изпитвам известно стеснение. Независимо от това аз твърде добре разбирам какво значи да говоря пред една значително изморена аудитория. Но такъв ми е късметът. И затова аз си позволявам да апелирам към вас за много малко търпение. Декларирам ви, че не ще употребя дори половината от поласамото ми се по правилника време.

Г-да народни представители! Аз не съм детски писател, нито съм литературен критик, но аз все пак притежавам едно качество, което ми дава основание да поговоря пред вас на тази тема — аз съм бил народен учител в продължение на 30 години в 9 разни пунктове, между които последен е столицата. Това ми положение показва, че аз съм бил в допир не, а че в продължение на 30 години съм непосредствено боравил с детската книга, читанката, сметанката, историята, географията, отечествознанието и всички спомагателни детски списания и книжнина. На това основание аз вземам свободата да кажа няколко думи върху внесенния законопроект.

Тоя наглед малък законопроект е част от един голям закон за детската книжнина, който урежда част от големия въпрос за възпитанието на българското дете и на българската младеж. В тоя ми масшаб обаче аз не ще мога да го разгледам и не е нужно да го разгледам. Аз ще се спра само върху въпроса, какво влияние упражнява детската литература върху възпитанието на детето и какво нашият законопроект е направил за детската книга.

Законът за детската литература и за детската книга у нас се явява за пръв път в 1920 г., когато бившият министър Стоян Омарчевски, сега покойник, го внесе в Народното събрание с мотивиран доклад на 13 ноември 1920 г. Същественото от мотивите към този законопроект е следното — цитирам буквално: (Чете) „Моментът, който преживяваме, е такъв, че не бива да се гледа с лекота какви идеи се сеят веред подрастващите поколения. От моя гледна точка необходимостта от един контрол над детското четиво се налага. Освен това чрез училището трябва да се вдъхне любов у детето към добрите книги“. Това е съществното от мотивите.

Каква е била детската книга до това време, аз се отказвам да я описвам, защото това би ме отяжало твърде много от моята главна цел, а и времето, с което разполагам, не ми позволява да сторя това. Но все пак ще кажа няколко думи. Ясно е обаче, че детската книга не е била на своето място нито в етично, нито в естетично отношение. Тя се пишеше от много случайни детски писатели, пишеше се от много зваии и незваии хора, пълнеше се в много случаи с несклонни преводи на разни блудкави чужди приказки и разкази, изотрафисваше се с разни ширлики и багрилки,

нямащи нищо общо с един що-годе художествен реализъм към това, което се поднася на детето. Но в идейно отношение — думата е за книгата до 1920 г., когато се внесе законопроектът — тази книга е добре издържана и е в пълна хармония с тогавашния буржоазно-монархически стил.

Главната цел на писатели и издатели, вървейки в хармония с това разбиране, беше да падне парата. Не може, безспорно, да се каже, че всичко писано и издадено е лошо. Има тук-там нещо хубаво, но то е твърде малко.

Покойният Омарчевски обаче не беше честит да приложи закона, тъй както той го разбираше. Не се минаха две и половина години, дойде 9 юни и всичко пропадна. Обаче законът на Омарчевски остана непроменен. Новата деветоюнската власт намери, че този закон е някакъв удобен за нея и, разбира се, от идеите, които вложи авторът на закона, не остана нищо. Фашисткит режим успя благополучно в продължение на 20 години да обърне закона наопаки и да вложи в него едно съвсем друго, съвършено противоположно съдържание.

След 22-годишно ползуване от този закон, след като цялата детска литература и книжнина беше поставена в служба на задачите и целите на фашистката тирания и младежката душа беше доста замърсена и отровна от монархо-фашистките гадословия и престъпления, на 22 ноември 1941 г. тогавашният министър на просветата и шеф на правителството Богдан Филов намери, че репресивните мерки в закона на Омарчевски са много недостатъчни и затова внесе нов специален закон за детската книжнина, много така милозливо мотивиран. В мотивите към законопроекта си Филов казва, че целта на законопроекта е: а) да се подсилят по-здрав надзор върху детската и младежката книжнина, като се упати тя от опасни попълзновения; б) да се предпочете преди всичко творчеството на българските писатели и художници и да се подсили чрез книжнината националният дух у младите поколения и да се обеме младежката и юношеска книжнина, която не била обхваната от закона на Омарчевски.

Както виждате, дава се една милозлива и така благодушна мотивировка на закона. Но следва неговото прилагане. Как се прилага тоя закон? Почва се масово създаване на книги за децата на народи: за скаути, за бранници, за легонери, за паисневици — много съжалявам за хубавото име на великия възрожденец, с което така зле беше злоупотребено — за млади войници и за какви ли не още организации на младежта, все в услуга, разбира се, на монархизма и фашизма. Пишат се детски читанки и се почва на първата страница с портрета на величеството, на втората страница — портрета на престолонаследното, на третата страница — двореца, на четвъртата страница — конюшната на същия, на петата страница — кокошарника му, на шестата страница — свинарника му. Въобще учебниците по отечествознание, по география и читанките са изпълнени целите с такива картини и с такива гадословия, стихотворения и приказки.

Стигна се до там, че като се фалшифицира науката, дойде ред да се фалшифицира и историята. Стигнахме до там, че наши прочути професори и техни възпитаници в провинцията фалшифицираха историята. Аз бях личен свидетел в Ботевград, когато един учен човек държаше сказка за произхода на българите и заключи, че ние, такива хубави руси хора, на които и двойникът е налице, нямаме нищо общо със славянството, а произхождаме от някаква си раса тунгури-мунгури от Средна Азия и оттам по някакъв начин сме се домъкнали тук и следователно няма какво да търсим ние сближение със славянството, а ще трябва да търсим да лизнем нещо от висшата арийска раса. И, слава Богу, добре лизнахме! Ами добре, че великият брат и втори път излезе благ, сладък и човечен, че не позволи езикът ни да остане там.

Нашите списания бяха пълни с портрети на Хитлер и на цялата тая банда, която днес се мъдри в Нюрнберг. Нямаше детско списание, нямаше юношеско списание, въобще нямаше книга, в която тия отбор престъпници да не бяха посочени като образци за подражание и възпитание на българската младеж. В тези детски книги и в тези учебници за нашите юноши и младежи имаше всичко, в тях обаче нямаше нито дума за труда и мъката на българския народ от града и селото.

Не само детската, юношеската, но и цялата ни въобще литература и наука биде фалшифицирана. Дори наши художници, музиканти и др. изпаднаха в транс — че победата на фашизма вече е осигурена, и почнаха да рисуват не само нюрнбергските престъпници, ами и конете им и на конете им опашките, за да ги посочват колко са хубави и че никъде в света няма по-хубави коне и с по-дълги опашки.

Голяма част от нашите водители на науката, изкуството, детската литература и юношеската книжнина ни водеха по един път, който стигаше до замърсения и вонещ казан на умирация хитлеризъм, фашизъм и български монархизъм. Науката, изкуството и книгата добиха напълно класов характер. Тези, които ни обвиняват, че ние сега не сме демокрация, навремето много добре разбираха какво значеше демокрация по техния терм. Те докараха страната с цялата й възпитателна система да служи на една епоха, която времето явно беше отрекло и я друсаше в погребалната кола към страшица чевен гроб. Те се явиха в услуга на една епоха, както казах, която, агонизирайки, отиваше в слудения гроб, който световното развитие й беше определило.

9 септември 1944 г. хвърли последната люта пръст върху нейния тъмен гроб и обяви свобода, братство и равенство между всички трудещи се от града и селото, работници и селяни, трудова интелигенция и народна войска и с общи усилия изведе България на спасителния бряг.

Ново ОФ България върви по нов, народен път. Тя ще създаде нови кадри, и нови книги за децата, за юношите, за възрастните — за всички. Тя ще създаде книги пълни с художествен реализъм, образци на героите, които чрез кръвавата юначна борба по планетите, по удрите, втеките, юлияните и разните сицини създаваха по-

вата красавица ОФ България и най-новия бисер — народната република, на чието благоденствие, права и свободи ще се радва старо и младо.

Тая ОФ България ще впрегне науката и изкуството, труда и капиталта в нови постижения на блага за целия народ. Тя ще създаде нов славянски дух на човештина, обич и победа на трудещото се човечество.

Вярно е казаното от нашия велик учител Златаров — че младежта е залогът за утрешния ден, който ще бъде такъв, какъвто тя го пожелае. Шом това е една истина, че утрешният ден принадлежи на младежта, шом ние установихме това дори с закон, като й дадохме избирателни права от 19-годишна възраст, естествено, ние ще трябва да съсредоточим всичкото си внимание, всичките си грижи и цялата си адмирация върху тая младеж, за да бъде тя готова да поеме отговорностите за утрешните нови и славни дни, които идат в нашата страна и в целия свят. (Ръкоплескания)

Някъде, спомням си, беше казано: „Децата, цветята и пойните птички са най-скъпите дарове на човека и природата; обичайте ги, помагайте им да растат и да се развиват и за това ще бъдете стократно възнаградени.“ А великият славянин Достоевски каза: „Красотата ще спаси света“ — думи, които човечеството повтаря от много отдавна и към които се стреми. И за тая красота, и за тая човешка правда съветският войник даде своя живот, даде го цялото славянство, дадоха голям принос и западните демокрации. Но тая красота стои още неореализирана. Когато ние ще искаме в утрешния ден, в новата ОФ България, в утрешната народна република да бъде тя осигурена в своето бъдеще, естествено е, че ние възлагаме твърде големи надежди на това младо поколение. Нека го отгледаме в красота, нека му създадем условия за възпитание и самообразование, достойни за него и за задачите, които му предстоят. Нека оплодим нашата младеж, като й дадем най-хубавата художествена книга. Аз вярвам, а и почитамото Народно събрание вярва, че наш свещен дълг е да му дадем добра книга.

Затова ние ще впрегнем всички наши литератори, критици, писатели да ни дадат в живи образи действията на борбите от епохата преди 9 септември и след 9 септември; да ни дадат човешкият вид на бореца и боеца за свобода и правда, да ни дадат в красиви образи страданията на майките, бащите и братята, на ония, които бяха изправени край плетища и край дуvari и които стояха изпити по четири-пет седмици някъде, на ония, които висяха по буките и из горите, по пътеките и долищата, които загинаха в една мечта за красота, за нещо хубаво.

Ние, живите, достигнахме до 9 септември, до тоя предел, и го преминахме, но техните образи ще трябва да бъдат предадени чрез нашата художествена книга, чрез нашата художествена литература, за да се вселят в душите на младите поколения, за да разберат те, че новата ОФ демократична България, така стройна и свободна, е дело на много жертви, които българският народ е дал особено в лицето на своето младо поколение. (Ръкоплескания)

Аз смятам, че като изпълним по този начин нашия дълг, ние ще изпълним дълга си към републиката, която утре ще обявим. Ние ще направим в България наистина да има една, бих казал, бисерна република, мечта на всички народи, радваща българския народ и водеща го към щастие, радост и нови успехи.

Да живее! (Ръкоплескания)

Българската работническа социалдемократическа партия, така разбирайки нещата, ще гласува единодушно представения законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Конто приема на първо четене законопроект за изменение и допълнение на закона за детската и младежка книжнина, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Давам точно десет минути отиди.

(След отиди)

Председателстващ Петър Попзлатев: Заседанието продължава. Минаваме към следната точка, дванадесета, от дневния ред:

Първо четене на законопроект за превръщане на частното средно музикално училище в гр. Пловдив в държавно.

Председателството прави предложение, мотивите на законопроекта да не се четат, поради това, че са известни на г-да народните представители. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема. Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за превръщане на частното средно музикално училище в гр. Пловдив в държавно

Чл. 1. Частното средно музикално училище, под ръководството на комитета за културно издигане на града Пловдив при Областния комитет на Отечествения фронт, се превръща от 1 април 1946 г. в Държавно средно музикално училище в гр. Пловдив.

Чл. 2. Записаните през учебната 1945/1946 г. в частното средно музикално училище в гр. Пловдив ученици се смятат за редовно записани в Държавното средно музикално училище в същия град и завършват учебната година съгласно с наредбата-закон за средните музикални училища, ако отговарят на нейните изисквания.

Чл. 3. Преподаватели по специалните (музикалните) предмети, заварени на служба при влизането в сила на този закон, се приравняват без състезателен изпит служебно и по заплатата с редовните гимназични учители, ако отговарят на условията за допускане до такъв изпит, съгласно с наредбата-закон за средните музикални училища.

Същите се задължават, в срок от две години след влизането в сила на правилника за състезателните изпити, да представят документ, от който да се вижда, че са издържали успешно състезателен изпит.

Чл. 4. Цялата покъщнина и инвентар на частното средно музикално училище в гр. Пловдив се предава безвъзмездно на Държавното средно музикално училище в същия град.

(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за превръщане на частното средно музикално училище в гр. Пловдив в държавно

Г-да народни представители! През учебната 1945/1946 г. в гр. Пловдив се откри частно средно музикално училище под ръководството на комитета за културно издигане на същия град при Областния комитет на Отечествения фронт. С това се задоволи една отдавна чувствувана културна нужда на града Пловдив, който със своето над стохиялно население е израствал действително като втори по значение след София културен и стопански център в нашата страна. Макар и частно, това средно музикално училище е признато от Министерството на народното просвещение, при условие, че ще се води по програмата на Държавното средно музикално училище в гр. Варна и ще се съобразява с наредбата-закон за средните музикални училища („Държавен вестник“, брой 258, от 5 ноември 1945 г.), с която изчерпателно се урежда материята за средното музикално образование у нас, като това образование в устройството и организационно, както и в дидактическо и педагогическо отношение се поставя на здрави основи и получава необходимото законодателно уреждане.

Още на 11 декември 1945 г. административният съвет при повереното ми министерство взе решение, това частно средно музикално училище в гр. Пловдив да се превърне в държавно, тъй като задоволява напълно изискванията на наредбата-закон за средните музикални училища и дава закръглено средно музикално образование, подготвя свои питомци за постъпване в консерватории и музикални академии — за добиване висше музикално образование.

Учебните занятия в това частно средно музикално училище се водят по учебна програма и хорариум според хорариума и учебната програма на Държавното средно музикално училище в гр. Варна, при което училището разполага не само с помещения — самостоятелна двуетажна сграда с 14 стаи, но и с необходимата покъщнина и учебни пособия и библиотека с подобрени трудове върху музиката и юти.

В това частно средно музикално училище са се записали през учебната 1945/1946 г. — първа учебна година за училището — 95 ученика, от които 67 извънредни и 28 редовни. Преподавателският персонал е подреден съгласно с изискванията на наредбата-закон за средните музикални училища, като освен директора в училището преподават още 5 редовни преподаватели и около 17 лектори — по общообразователните предмети и по главните, и то с малък брой ученици, което е от съществено значение при музикалното обучение.

Явно е от горното, че частното средно музикално училище в гр. Пловдив работи при много добри условия и при много добра организация. Резултатите от няколкомесечните учебни занятия са много добри, броят на записаните ученици е задоволителен и процентно съответствува на този във Варненското държавно средно музикално училище.

Необходимо е още през текущата учебна година — от 1 април 1946 г. — това частно средно музикално училище да се превърне в държавно, каквото е и Държавното средно музикално училище в гр. Варна, за да се засили интересът към него в обществото, а от друга страна да му се обезпечи издръжката, което сега не е по силите на комитета за културно издигане на град Пловдив, по който почин и по чието ръководство училището се откри като частно през учебната 1945/1946 г.

С това ново държавно средно музикално училище в града Пловдив не само ще се дава средно музикално образование на голем брой наши младежи с музикални заложби, но и до голяма степен ще се допринесе за повишаване музикалната култура в нашата страна, за опознаване с наши музикални ценности на по-голям брой хора, с една дума ще се работи планомерно и методично за музикалното превъзпитание на народните маси, а това напълно съответствува на програмата на Отечествения фронт. Държавното средно музикално училище в гр. Пловдив ще бъде безспорно един много ценен принос за изграждане музикалната култура на българския народ.

Като имате предвид всичко това, моля ви, г-да народни представители, да одобрите предложението на просветното ви внимание законопроект, като го гласувате.

Гр. София, 24 април 1946 г.

Министър на народното просвещение: Ст. Костурков)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Никола Балканджиев.

Обаждаат се: Пяма го.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Михаил Константинов.

Михаил Константинов (с): (От трибуната) Г-да народни представители! Аз най-напред трябва да изкажа моята радост от това, че е внесен един такъв законопроект от г-на министъра на народното просвещение за превръщане на частното средно музикално училище в Пловдив в държавно.

Преди всичко трябва да кажа, че неутрализацията, която съществува в нашата страна, при която всички научни, културни,

стопански и други институти бяха съсредоточени изключително в столицата, оказа пакостно влияние върху културния напредък на страната ни изобщо. Аз трябва да изкажа също тъй моята надежда, че отечественофронтовското правителство няма и не може да следва тази политика занапред. Първата задача на отечественофронтовското правителство в тази насока е да насади култура и наука не само в столицата, но в цялата наша страна, и в последното село, най-отдалечено някъде в дебрите на Родопите или Стара планина.

Музикалното училище в гр. Пловдив — град, който в миналото, трябва да отбележа, е бил твърде забравен от ония, които са управлявали тук, в нашата столица — ще даде възможност да се създаде и в този град една по-висока култура, специално по-висока музикална култура, ще даде възможност не само да се разшири културата на гражданите на гр. Пловдив, но и гражданите от цялата Пловдивска област ще могат да добият един по-широк музикален усет, една истинска музикална култура.

Трябва да отбележа също така, че това училище е частно дело. Аз вземам думата, за да наблегна, че специално за нашия град Пловдив, от който изхождам, от нашата държава в миналото не бе направено нищо. Това може би се дължи изключително на борческия дух, който в миналото е регистрирал нашият град. Затова държавата се отнасяше твърде мащешки към Пловдив. Само за сведение ще ви съобщя, че в Пловдив сега има само две държавни сгради, построени изключително за нуждите, които задоволяват.

Д-р Васил Ханджиев (з): Но имате основание да се оплаквате от днешната власт.

Михаил Константинов (с): Аз говоря за миналото, не за днес. — Аз споменах, че не бива да следваме политиката от миналото и изказах моята надежда, че отечественофронтовското правителство специално за Пловдив и за Пловдивската област, която бе една от първите в борбата против фашизма, ще се покаже по-ларж и ще й даде възможност да се издигне културно и стопански.

Д-р Васил Ханджиев (з): Но имате и задължението да унищожите фашистката опозиция, която цъфти сега в Пловдив.

Михаил Константинов (с): Аз мисля, че в Пловдив тя цъфти по-малко, отколкото в други краища.

Георги Костов (к): Например в Троян!

Михаил Константинов (с): Ние сме взели мерки да докажем това в референдума и в изборите за Великото народно събрание. Тогава вървам, че непременно сами ще опровергавате това си твърдение и ще признаете, че не е вярно това, което казвате сега тук.

Аз апелирам към всички ви да гласувате законопроекта за превръщане на частното музикално училище в Пловдив в държавно, защото държавата, поемайки това училище, ще създаде възможност да се разширят отделите, които сега са застъпени в него. Макар това училище сега да е поето за издръжка и уреждане от един институт, който има всичкото желание да създаде едно по-добро училище в нашия град, тоя институт няма нито финансова, нито материална възможност да разшири това училище, да го направи едно истинско музикално училище. Станало държавно, това училище ще стане един голям културен музикален институт в нашия град. След този културен музикален институт в нашия град ще се създаде възможност за създаване и на други културни институти — опера и радиопредавателна станция. И това трябва да стане не само в Пловдив, но във всички по-големи градове. Аз мисля, че отечественофронтовското правителство ще направи всичко възможно в това отношение.

От името на парламентарната група на Работническата социалдемократическа партия заявявам, че ще гласуваме законопроекта и апелирам към всички да го гласувате. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за превръщане на частното средно музикално училище в гр. Пловдив в държавно, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Д-р Васил Ханджиев (з): И на второ четене да мине.

Министър Стоян Костурков: Прави предложение, законопроекта да бъде гласуван, по спешност, и на второ четене.

Председателстващ Петър Попзлатев: Г-н министърът на народното просвещение предлага, законопроекта да бъде гласуван, по спешност, и на второ четене. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете заглавието на законопроекта*)

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 1)

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 2)

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 3)

Никола Балканджиев (к): Искам думата по тоя член.

Председателстващ Петър Попзлатев: Трябваше да направите писмено предложение за изменение редакцията на члена.

Георги Костов (к): Той не предполагаше, че законопроекта ще мине сега на второ четене.

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 4)

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Минаваме на следната точка, тринадесета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на членове 13 и 34 от закона за извънбрачните деца и осиновяването.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на членове 13 и 34 от закона за извънбрачните деца и осиновяването

Г-да народни представители! 1. Срокът по алинея трета на чл. 13 от закона за извънбрачните деца и осиновяването е твърде кратък, за да може незаконнородените, които са станали пълнолетни, да предявят искове за установяване своето произхождение. Наложително е, този срок да бъде продължен до три години, за да може навършилият пълнолетие да обсъди възможностите за предявяването на такъв иск и да събере доказателства за успешното му провеждане. Справедливо е, продълженият срок да важи и за предадените вече искове пред съдилищата, ако по тях няма влязло в законна сила решение.

Разпоредбата на § 1 от проекта урежда тези въпроси.

2. С изменението на чл. 34 от същия закон от 9 септември 1944 г. се даде възможност на двама съпрузи да осиновяват едно дете и с два отделни акта, а не непременно с един и същ акт, в какъвто смисъл беше по-раншият текст на чл. 34. Във връзка с това изменение уместно е да се признаят за валидни и осиновяванията, извършени от двама съпрузи с различни актове и преди изменението на този член. Такава възможност се създава с разпоредбата на § 2 от проекта.

Като излагам горното, моля, г-да народни представители, да обсъдите и гласувате предложения законопроект.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на правосъдието: Л. Коларов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на членове 13 и 34 от закона за извънбрачните деца и осиновяването

§ 1. В алинея трета на чл. 13 думите: „една година“ се заменят с думите: „три години“.

След същата алинея се прибавя следната забележка: „Тригодишният срок важи и за предадените вече искове, по които няма влязло в законна сила решение.“

§ 2. Към чл. 34 се прибавя следната забележка:

„Осигновяването се допуска и когато съгласието на двамата съпрузи е дадено с отделни актове, преди изменението на този член.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Йордан Чобанов.

Йордан Чобанов (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! С предлагания законопроект се предвиждат леки корекции в два текста на закона за извънбрачните деца и за осиновяването. Изложените мотиви от г-на министъра на правосъдието са напълно убедителни. Ясно е, че едногодишният срок по досегашната редакция на алинея трета на чл. 13 бе недостатъчен и на практика мъчно можеше да се спази от заинтересуваните, които в подавляващата си част са с недостатъчна обща и с никаква правна култура, а и на възраст, когато мъчно би могло да се иска от тях да проявят експедитивни грижи в защита на интересите си. Справедливо е така също това продължение на срока да се разпростре и върху предадените вече искове, по които има висящо съдебно производство.

Що се касае до другото предлагано изменение — това на чл. 34 от закона — то е също така уместно. Не съществува никакво неудобство да се разпростре действието на по-раншното изменение на този текст върху положения, създадени преди това изменение, както се иска с законопроекта.

Вземайки повод от така направените предложения, искам да спра вниманието на Парламента върху една необходимост, която става все по-належаща, а именно необходимостта от една основна преработка на нашето семейно право, която да го постави в хармония с демократическите придобивки, извоювани на 9 септември.

Нашето семейно право съдържа все още голям брой архаични и антидемократически постановления. И законът за лицата, и законът за наследство, и законът за наследството, а в по-малка степен и законът за извънбрачните деца и осиновяването гледат от

* За текста на законопроекта виж първото четене от стр. 86.

постановленията, които са в пълна дисхармония с основните начала, върху които се гради нашата отечественофронтowska, политическа, социална и битова демокрация.

Неравноправното положение на българската жена все още е възпитано в голям брой законоположения от нашето гражданско право. Защитата на непълнолетните, на детството въобще, доколкото се предвижда тук-таме, или е чисто канжна — неэффективна, или пък в повечето случаи не е съвпаднала на единствения здрав принцип, който може да бъде валиден в това отношение, а именно — да се гледа на детството като на утрешния ден на страната, най-ценния капитал, който имаме и който трябва да пазим като зеницата на очите си. Необходимо ни е час по-скоро законодателство, с което да се обезпечи по ефикасен начин съществуващите материални условия за гражданите на утрешна България и грижи за тяхното правилно оформяване като характери и интелекти.

Във всяко гражданско-правно постановление, уреждащо охраната и интересите на непълнолетните и на децата, тази грижа ще трябва да доминира, и всички останали съображения да й бъдат подчинени. В това отношение наредбата-закон за брака, гласувана след 9 септември, прави решителен напредък. Втората, и особено третата алинея на чл. 26, ликвидират окончателно с положението на парий или полупарий, което се създаваше за извънбрачното дете и което положение само отчасти бе подобро с закона за извънбрачните деца и осиновяването от 1940 г. Необходимо е принципите, които са легнали в основата на този закон, да проникнат и в цялото ни семейно право.

Преди да приключа, искам по-особено да спра вниманието на комисията, която ще има да подготви настоящия законопроект за второ четене, върху редакцията на чл. 33 от закона. Там все още е възпитан остарелият римски и старозаветен принцип относно *raison d'être* на института е да се осъществи заветната мечта на мистер Дъмби от известния Дикенсов роман: да доживее деня, когато неговата търговска фирма ще се казва „Дъмби & Сия“. Аз мисля, че ние, отечественофронтовските законодатели, гледаме подалеч, отколкото стигаха най-високите идеали на почтения английски капиталист от началото на XIX век и на патриарсите от Мойсеевото петокнижие.

За нас съществено е да се обезпечи възможност за колкото се може по-добро отглеждане на колкото се може по-голям брой деца. Това съображение ще трябва да доминира над всичко останало. Ако дадено лице е в състояние, а и това му достига условно, да отглежда няколко деца, защо ще му попречим да осинови второ и трето дете, след като зече е осиновило едно? Ако дадено домакинство години наред е отглеждало „хранениче“ с намерение да го осинови и се е създала вече взаимна привързаност, но преди да извърши формалностите по осиновяването му се роди собствено дете, защо ще му запрети да излъчни отдавнашното си намерение? Нека ви кажа, че такива случаи не са твърде редки в живота. Те ме карат да смятам, че запретието, съдържащо се в чл. 33 — осиновителят да няма законни, узаконени или осиновени деца — не може днес да намери достатъчно оправдание и отива в разрез с основния мотив, който трябва отгук натък да доминира в тази материя: интересът на утрешното, на подрастващото поколение. Нека добавя, че в онази законодателна система, където този мотив доминира над всичко друго — в гражданския кодекс на Съветския съюз — подобно запретиение не съществува.

В заключение: парламентарната група на Българската работническа партия — комунисти ще гласува по принцип предложение за законопроект, с предложението да се включи при второто му четене и параграф за изменение на чл. 33 и с пожелание да се работи усилено за основна преработка и кодифициране на семейното ни право въз основа на принципите, които проникват в цялата ни работа на народна демократична власт. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Спиро Трингов.

Спиро Трингов (зв): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Предишният изчерп въпросите, върху които смятах да се спра.

Въпросът за извънбрачните деца у нас е сложен на една основа, която от ден на ден се изменя съобразно с разбиранията на часите върху правните принципи. Докато доскоро у нас се смяташе за грях да се говори за дирене на бащата, вие знаете, че след измененията в закона за извънбрачните деца и осиновяването това дирене се позволи.

Аз напълно споделям мотивите, които са легнали в законопроекта, така както ни е предложен. Искане обаче да се забележи, че при тази преработка на закона за извънбрачните деца и осиновяването ще трябва да се направи нещо по-съществено. Не са само сроковете, чието неспазване докарва до нежелателни резултати. Безспорно е, че при преработката на цялата материя върху нашето семейно право ще трябва от друга страна да бъдем крайно внимателни, за да не изпаднем пък в другата противоположност, където злоупотребленията са твърде възможни и допустими, като имате пред вид, че винаги се борави с жива материя, със свидетелски показания, които не са и не могат да бъдат един здрав елемент за постигане на целта, която се преследва с закона. И в тази насока аз смятам, че законът за извънбрачните деца ще трябва да претърпи не само измененията, които ни се предлагат, но и други съществени изменения.

Прав е предишният другар Чобанов, който каза: защо да не се позволи на онези, които имат възможност, при наличността на едно дете да осиновят и друго? Животът ни сервира ежедневно примери. Има някои родители, които биха желали да имат дъщеря, но нямат такава, а имат син — защо ще им забранят да осиновят една дъщеря? Достатъчно е да имат всичките изискуеми се условия — морални, материални и т. н. — които са легнали в основата на закона и които не бива да претърпят никакво изменение.

Също едно добро нововъведение в законопроекта е, че се позволява на мъжа и жената с отделни актове за осиновяване да постигнат резултата, който те биха целели да постигнат с един акт.

Ще трябва обаче да се направи също и известно подобрене в начина на осиновяването. Доскоро признаването на осиновяването ставаше пред председателя на съда, а неговото решение трябва да бъде одобрено от състава на съда. Ние дойдохме до положение, актът за осиновяването да се съставя пред околийския съдия, който изслушва страните и който акт подлежи на утвърждаване от съда. Аз смятам, че в тази насока биха могли да се направят още известни подобрения. Например подходящи са общинските съдии, пред които може също да се съставят актове за осиновяване, като се спазва формата, която изисква законът. Достатъчно е, разбира се, в такъв случай да имаме общински съдии, които познават добре материята и които разбират ролята, която трябва да играят. По този начин ще се постигне онова, което може би малцина от вас са забелязали.

Г-да народни представители! Има ктотве в нашата страна, които са отдалечени от центъра, където е околийският съд, често пъти с 50—60 километра, и ще трябва често пъти в съвсем неподходящо време родителите, които са решили да осиновят, родителите на осиновяемите и т. н. и т. н. лица да се вдигнат да отиват до околийския център, за да свършат една работа, която би могла да се свърши и по друг начин. У нас още продължава една, според мене, пакостна практика. Когато става въпрос за осиновяване, обикновено съдиите искат уважителни мотиви, за да отиват на самото място да изслушат желанието на родителите и да извършат осиновяването. Аз смятам, че това трябва да се премахне, макар и по административен ред, като се предпие на съдиите, че те са длъжни да се отзовават на желанието на страните да извършат осиновителните актове на самото място, понеже често пъти осиновителите нямат възможност да отидат в центъра пред самия съдия.

Така направени, поправките само ще подобрят в известна част нашето семейно право, което безспорно се нуждае от коренна преработка, която да държи добра сметка за всичките преобразования, които 9 септември внесе в нашия обществен живот.

Така разбирайки задачата на внесенния законопроект, от името на Парламентарната група на Народния съюз „Звено“ заявявам, че ще гласуваме по принцип за него, с пожелание в комисията той да претърпи онези подобрения, които в случая се налагат. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на членове 13 и 34 от закона за извънбрачните деца и осиновяването, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към следната точка, четиринадесета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на чл. 10 от закона за Българското речно плаване.

Г-н министърът на правосъдието ще представлява министъра на железниците.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение на чл. 10 от закона за Българското речно плаване

Г-да народни представители! Чл. 10 от закона за Българското речно плаване, който определя функциите на управителния съвет на последното, предвижда, някои от решенията на управителния съвет да подлежат на одобрение от Министерския съвет, а други — от министъра на железниците, пощите и телеграфите.

Получената в това отношение обаче практика показва, че ще бъде напълно достатъчно, ако всички решения на управителния съвет се одобряват от министъра на железниците, пощите и телеграфите — в този смисъл се изказаха пожелания и направиха препоръки в Министерския съвет при разглеждането и одобрението на протокола за последното заседание на управителния съвет на Българското речно плаване.

Предлаганият законопроект цели да внесе необходимото изменение в съществуващия закон за БРП, с което пък ще се получи и по-голяма експедитивност в провеждане решенията на управителния съвет на последното.

Ето защо моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложенния законопроект за изменението на чл. 10 от закона за Българското речно плаване.

София, юли 1946 г.

Министър на железниците, пощите и телеграфите: Ст. Тончев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на чл. 10 от закона за Българското речно плаване

Параграф единствен. Отменяват се последните три алинеи след текста на буква „ж“ на чл. 10, като вместо тях се добавя нова алинея със следното съдържание:

„Решенията на управителния съвет се одобряват от министъра на железниците, пощите и телеграфите.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение на чл. 10 от закона за Българското речно плаване, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на следната точка, петнадесета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на чл. 16 от закона за Българското речно плаване.

Райко Дамянов (к): Прави предложение да не се четат мотивите.

Председателстващ Петър Попзлатев: Прави се предложение от страна на народния представител г-н Райко Дамянов да не се четат мотивите към законопроекта. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете само законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на чл. 16 от закона за Българското речно плаване

Параграф единствен. В чл. 16 думата „пет“ се заменя с думата „девет“.

(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за изменение на чл. 16 от закона за Българското речно плаване.

Г-да народни представители! Съгласно чл. 16 от закона за Българското речно плаване, заплатите на постоянните служители на БРП през първите 5 години от създаването му се предвиждат и заплащат по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата — Дирекция на водните съобщения, а след изтичане на този срок всички служители на предприятието следва да бъдат заплащани от собствените средства на БРП.

Този срок от 5 години изтича с приключването на бюджета на държавата за текущата 1946 г. и следователно за през следващата 1946 г. заплатите на постоянните служители ще трябва да бъдат заплащани от средствата на предприятието.

Предвиденият обаче срок, щото предприятието след 5-годишно съществуване да поеме наред с другите си разходи и издръжката на персонала си, протече изключително през ненормални военни години.

През този период от време, ясно е всекиму, че БРП не можеше да развие нормална дейност и следователно не можеше да увеличи своя парк от кораби по установената програма.

Става тъкмо обратното. Въпреки всички мерки за упазване на корабния парк от потопяване, а заедно с това и от даване на излишни жертви от отлично подготвения корабен персонал, БРП загуби вследствие военни причини два от най-ценните си кораби, а именно: първокласния товаро-пътнически м/к „Княз Симеон“, взриван на магнитна мина над пристанище Оряхово, и товарния моторен шлеп „Русе“, също взриван на магнитна мина под гр. Будапеща, натоварен със стоки за България.

Все през периода на военните години, съвпадащ се в трите си четвърти с предвидения срок от 5 години по чл. 16 от закона за БРП, управата на предприятието беше често задължавана да постана в пълно разпореждане на военните власти, част или изцяло, корабния си парк, като всички реализирани чисти приходи, съгласно чл. 22 от закона за БРП, са внесени на приход на държавния бюджет.

Вследствие гореналоженого, налага се, предвиденият в чл. 16 от закона за БРП срок от 5 години да бъде увеличен с още 4 години, които ще бъдат напълно достатъчни (разбира се, ако бъдат мирновременни години), предприятието да поеме само пълната си издръжка и даде добри печалби на държавата, за което има всички изгледи, тъй като водният транспорт усилено се увеличава и ще продължава да се увеличава с нормализиране на положението.

Най-добър пример за това ни дава току-що сключената търговска спогодба между България и Чехословакия, при което се предвиди, главните транспортни да се извършват с нашите кораби и по нашите тарифи по Дунава между българските пристанища и Братислава.

Исканото продължение на срока с още 4 години може да бъде осъществено, ако гласувате приложения законопроект за изменението на чл. 16 от закона за Българското речно плаване.

София, юли 1946 г.

Министър на железниците, пощите и телеграфите: Ст. Тончев)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение на чл. 16 от закона за Българското речно плаване, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Стефан Тончев: Предлагам спешност.

Председателстващ Петър Попзлатев: Г-н министърът на железниците, пощите и телеграфите предлага, законопроектът, по спешност, да се гласува и на второ четене. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете заглавието на законопроекта*)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на заглавието и параграф единствен виж първото четене на законопроекта по-горе.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете параграф единствен).

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат параграф единствен, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на следната точка, шестнадесета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за определяне таксите, събрани от водоползватели.

Райко Дамянов (к): Прави предложение да не се четат мотивите.

Председателстващ Петър Попзлатев: Прави се предложение от страна на народния представител г-н Райко Дамянов да не се четат мотивите към законопроекта. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете само законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за определяне таксите, събрани от водоползватели

Член единствен. Отменя се законът за определяне таксите „водно право“ от 26 април 1944 г. и правилника за събиране таксите от водоползвателите от 11 август 1921 г. Таксите „водно право“ за напояване и отводняване на земи и от водни заведения и същите, събрани при даване и контрола на водоползуване и от глоби по закона за водните синдикати остават в приход на Главната дирекция на водите при Министерството на електрификацията, водите и природните богатства и се определят в размери, както следва:

А. Таксите „водно право“

1. За напояване на земи от обществени води годишно на декар за оризища по — 300 лв.; за зеленчукови градини, тютюни, лозя, изкуствени ливади по — 150 лв.; за овощни и черничеви градини, естествени ливади, фасул, бостани, царевича и други посеви по — 100 лв.

За бележка. За напояване от обществени води, по които държавата не е извършвала водни мероприятия и не е правила разходи за поддържане на съоръженията и разпределението на водите, горните такси се събират в размер 50%.

Не плащат държавна такса „водно право“ ония стопани, които напояват общо имоти до един декар включително.

За напояване без разрешение, независимо от напояваната площ, събират се съответните такси в троен размер.

2. За отводнени земи от обществени води, както и за земи, запазени от заливане и разрушения от обществени води, се събират годишно на декар:

а) в райони, където се поддържат постоянни отводнителни съоръжения (помпи, канали и др.) — по 150 лв.;

б) в райони, където няма такива постоянни съоръжения — по 100 лв.

3. За свличане по реките на дървен строителен материал по 30 лв. и за горивен материал по 10 лв. за кубически метър.

4. Годишно: на дарак, на токмак, за течаща или влявица и на гайтанжийски чакърк за масложарна, точила по 500 лв.; воденичен камък — обикновен, на трион, циркуляр, бандиг, бор-машина, фрез-машина, рендосвачка на дъскорезница или дърводелски заведения, на струг, бор-машина, хобел-машина и др. в железарски работилници, фабрики и т. н. по 1500 лв.; за французки камък и гатер по 4.000 лв.; вали — 8.000 лв.

Поставени динама към горните заведения се облагат отделно на конска сила по 300 лв.

5. Годишно за използване вода за индустриални нужди — за промивки и други цели, за бани, розоварни, кланци, по 300 лв. на литър в секунда; за охлаждане на двигатели по 100 лв. на конска сила.

6. За електродобивни водни централи по 100 лв. за застроена ефективна конска сила, както следва:

а) с една група се облагат всички инсталирани ефективни конски сили;

б) с две равни групи се облага едната; другата се освобождава като резерва;

в) с две различни по мощност групи се облага по-голямата, по-малката се освобождава като резервна;

г) с три до пет групи включително освобождават се като резервни онези групи, сумата от мощностите на които не е по-голяма от 50% от инсталираните ефективни конски сили, обаче да е най-близо до 50%;

д) с шест и повече групи освобождават се като резерва онези групи, сборът от мощностите на които не е по-голям от 40% от инсталираните ефективни конски сили, обаче да е най-близо до 40%.

При определяне на конските сили, когато те не са означени върху двигатели, взема се за турбина 75%, за железни колела 50%, за дървени колела 30% от номинални конски сили.

7. Всички останали водни заведения плащат „водно право“ по 200 лв. на инсталирана ефективна конска сила.

Когато върху двигателя не са отбелязани конските сили, облагането става съгласно алинея последна на точка 6.

Забележка 1. От такса „водно право“ се освобождават всички водоползватели за напояване, които, най-късно до 1 април всяка година, с заявление до Главната дирекция на водите при Министерството на електрификацията, водите и природните богатства, заверено по нотариален ред от съответните общински власти, се отказват от водоползуването си.

В случаите, когато не се отнася до напояване, таксата „водно право“ се плаща за до края на финансовата година, през която е изведен отказът от водопопзуване.

Водни заведения и водопопзувания, отчуждени от държавата, водни синдикати, общини и други обществени институти за обществени нужди се освобождават от такса „водно право“ за следната година от влизането на последните във владение на имота или водопопзуването.

Суми, произхождащи от неправилно или в повече събирани такси „водно право“, връщането на които не бъде поискано от заинтересуваните в продължение на една година от деня на събирането им, не се връщат.

Забележка II. От държавна такса „водно право“ се освобождават членовете на водните синдикати в продължение на 15 години, считано от датата на основаването на синдиката. Когато събираните такси от водните синдикати са по-малки от държавната такса „водно право“, разликата се събира от синдиката и се внася в приход на бюджета на Главната дирекция на водите.

Забележка III. В случай че буря, огън, наводнение, градушка или друго бедствие унищожат изцяло или отчасти производенията на земите на водопопзувателите, последните имат право да поискат намаление на наложеното им „водно право“ съобразно с причинените им загуби, по реда, предвиден в закона за поземления данък. Заявленията в случая се подават до областния и районния инженер по водите в 15-дневен срок от станалата повреда.

Б. Такси при даване и контрола на водопопзувания

1. При представяне на планове и книга за разрешаване или узаконяване на водопопзуването на едно водно мероприятие стопанинът внася такса от 1000 лв. за публикация.

2. При разрешаване или узаконяване на водопопзувания за водни заведения, напоявания и отводнявания на полски имоти, корекция на реки и пр. държавните такси за оглед и техническа проверка се събират, както следва:

а) до 5 к. с. номинални за водни заведения, 100 декара за напояване и отводняване, 1 клм. за корекция на реки и 10 литра на секунда за обслужване индустриални цели, бани, топилиници и др. по 2.000 лв.;

б) съответно от 6 до 20 к. с. номинални, от 101 до 500 декара, 1 до 5 клм., от 11—50 литра на секунда по 4.000 лв.;

в) съответно от 21—100 к. с. номинални, от 501 до 2.000 декара, от 6 до 20 клм., от 51 до 200 литра на секунда по 6.000 лв.;

г) съответно от 101 к. с. номинални, от 2001 дек., от 21 клм. и 201 литра на секунда нагоре по 8.000 лв.

3. При строителната проверка на извършените мероприятия или за извършване на други технически проверки държавната такса се събира в половин размер.

(Ето мотивите към законопроекта:

„МОТИВИ

към законопроекта за определяне таксите, събирани от водопопзуватели

Г-да народни представители! Водите в страната са обществено имущество на държавата. Попзуването от обществените води държавата отстъпва по реда, определен в закона за водните синдикати (чл. 2): а) за държавни нужди; б) за водни синдикални мероприятия; в) за общински нужди и г) за дружества и частни лица.

В закона за определяне таксите „водно право“ от 26 април 1944 г. и правилника за събиране такси от водопопзуватели от 11 август 1921 г. са определени такси от водопопзуватели при използване на обществените води, които съгласно чл. 3 от закона за напояване и отводняване на земите се събират в приход на фонда за напояване и отводняване на земите.

Определените с горните закони и правилници такси (за напояване 50—80—100 лв. на декара; за отводняване и запазване от заливане — 50 лв. на декара; за воденични камъни 600 и 1000 лв., за баншиг и гатер — 500 и 1000 лв.; за електродобивни водни централи — по 100 лв. на застроена ефективна конска сила; за огледи и технически проверки — 400—1000—1600 лв. и т. н.) днес не съответствуват на получените облаги и доходи, при сегашните увеличени цени на напояването земеделско производство и приходите от водните заведения.

Държавата е изоставила и занемарила своите права по отношение на водните такси. Приходите от горните такси, в нищожни размери, са постъпвали в бюджета на държавата, която е изразходвала извънредно големи суми за реализиране на мероприятията, чиито облаги са използвани почти изключително от собствениците.

За да може да се засили застрояването на водни мероприятия, за реализирането на които са необходими грамадни средства, спра-

ведливо е, застроените водни мероприятия, които използват водите, да подкрепят чрез един умерен ежегоден таксис належащите нови държавни строежи. Също така следва и услугите, които държавата прави на собствениците, да заплащат съгласно новите условия на попкупването.

Постъпленията от таксите, събирани от водопопзуватели, се изразходват за постройка на водни мероприятия от Дирекция на водите, която с закона за учредяване на новите министерства преминава към Министерството на електрификацията, водите и природните богатства като автономна дирекция.

В бюджета за приходите и разходите на Главната дирекция на водите за 1946 бюджетна година, в приходната част, таксите от отводнени земи са предвидени по 300 лв. на декара (прих. § 1); таксите водно право за напояване на земи извън районите на водните синдикати, както и на ония в района на водните синдикати, начинаещи от 15 години след образуването им, са определени: а) за оризища — по 300 лв. на декара; б) за зеленчукови градини, тютюни, лозя, изкуствени ливади — по 200 лв. на декара и в) за овощни градини, фасул, царевича и др. по 100 лв. на декара (прих. § 2). Размерите на такси и водно право, с което са обложени всички воденици и инсталации водни заведения в страната, съгласно чл. 76 от закона за водните синдикати (прих. § 3) и държавните такси за даване и контрола на водопопзуване (прих. § 5) не са определени в този бюджет на Главната дирекция на водите.

Всичко това налага, г-да народни представители, да се пристъпи към отменяване на закона за определяне таксите „водно право“ от 1944 г. и правилника за събиране таксите от водопопзувателите от 1921 г., като се създаде нов „Закон за определяне таксите, събирани от водопопзуватели.“ Пред вид гореизложеното, моля ви, г-да народни представители, да приемете за разглеждане и гласувате приложения законопроект.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на електрификацията, водите и природните богатства: Трайчо Костов)

Председателстващ Петър Попзлатев: Поради изтичане на времето, докогато може да трне заседанието на Народното събрание, съгласно правилника за вътрешния ред на Народното събрание, г-да народни представители, ще преустановим дневното заседание.

Следното заседание на Народното събрание ще стане утре, четвъртък, 25 юли, в 15 ч., когато ще говорят записалите се по законопроекта.

Председателството, в съгласие с правителството, предлага следния дневен ред за заседанието на Народното събрание утре:

Първо четене на законопроектите:

1. За определяне таксите, събирани от водопопзуватели — продължение на разискванията.

2. За допитване до народа за премахване на монархията и провъзгласяване на народна република и за свикване на Велико народно събрание.

3. За реда, по който ще се произведе допитването до народа и избирането на народни представители за Велико народно събрание.

4. За пенсии за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

5. За отчуждаване недвижими имоти в полза на фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилев“.

6. За освобождаване от стаж и държавен изпит на лицата със средно, полувисше и висше земеделско образование, взели участие в борбата против фашизма и в отечествената война против фашистка Германия през 1944/1945 г.

7. За изменение и допълнение на закона за Столичната общинска банка.

8. За изменение на закона за финансово облекчение и заздравяване на общините.

9. Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за учредяване на „Общ фонд за подпомагане на студентите от висшите учебни заведения в България“.

10. Одобрение решенията на прощатарната комисия, протокол № 13.

Моля г-да народните представители, които са съгласни с предложения дневен ред, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието присма.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 20 ч. 45 м.).

Подпредседател: ПЕТЪР ПОПЗЛАТЕВ

Секретари: **ТОДОР ТИХОЛОВ**
ЛЮБЕН ГЕОРГИЕВ

Началник на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВ**